بۆپێشەوە
FORWARD
بڵاوکراوەیەکی سیاسی سۆشیالیستییە

سالی سێهەم، ژمارە (54) 15/6/2019
بڵاوکراوەیەکی سیاسی سۆشیالیستییە
مانگی دووجار، لە (1)و(15)ی هەموو مانگێکدا دەرئەچێت

مەراسیمی سوێند خواردنی سەرۆکی هەرێم و دەست بەکاربوونی، مەراسیم و ئاهەنگی نیشاندانی پێگەی زاڵی پارتی و بچوک نیشاندانی نەیارەکانی و قوتبی کردنەوەی دەسەڵاتی سیاسی بوو لەدەستی بنەماڵەی بارزانیدا...

ئاسایی کردنەوەی هەلومەرجی کەرکوک و فەراهەم کردنی ماف و داخوازییەکانی هاوڵاتیان بێگوێدانە ناسنامەی قەومی و دینی و مەزهەبی لە گرەوی بەرێوەبردنی کەرکوکدایە لەلایەن نوێنەرانی هەڵبژێردراوی ڕاستەوخۆ و ئازادانەی خەڵکیدا!

هەلومەرجی کەرکوک تادێت بەرەو خراپتر پەلکێش دەکرێت. هۆکاری کێشەی کەرکوک بەجیا لە ڕەگە مێژوویەکەی، کە پەیوەستە بەکێشەی کوردەوە، لە ئێستادا ململانێی چاوچنۆکانەی بزوتنەوە سیاسی و حزب و لایەنە بۆرژوازییەکانیەتی. بانگەشەکانیان هەرچیەک بن، لە دنیای واقعیدا، هەڵاواردن، جیاکاری، ستەم و بێمافی، میلیتاریزم، نائەمنی، تالانی، سەرکوتی سیاسی، پشتبەست بۆ زۆری هێز و چەک...تاد، کارنامەی لێوان لێوی بەکردەوەیانە.

ئەگەر ستەم و سەرکوتی سیاسی چەندین دەهەی ڕژێمی لەگۆڕنراوی بەعس، بووە مایەی وێرانکارییەکی گەورەی کەرکوک و بێمافی هاوڵاتیانی و تالانی و سەرچاوەیەک بۆ دنەدانی ناکۆکی قەومی، ئەوا لە ساڵی ٢٠٠٣وە، درێژە بەهەمان ئەو سیاسەتەی بەعس، لەلایەن بزوتنەوە سیاسییە، قەومی و دینیەکانی عەرەب و کوردو تورکمانەوە دەدرێت.

رژێمی بەعس لە ڕێگای دەسەڵاتێکی سەقامگیر و یەک دەستی دیکتاتۆرەوە هاوڵاتیانی کەرکوکی سەرکوت دەکرد و زوڵمی قەومی لەئاستی هەرە ناشیرین و قێزەونەکەیدا، لە ڕێگای تەعریب، تەرحیل، تەهجیر تەبعیس و زەبروزەنگی سیاسیەوە دەبردە پێشەوە. لەساڵی ٢٠٠٣ وە، بەهۆی دەسەڵاتی میلیشیایی حزبە بۆرژوازییەکانەوە و لەسەر بنەمای قەومی و دینی و تایفی و بەپشت بەستن بەزۆری هێز و خۆبەستنەوە بە وڵاتانی وێڵ بەدوای بەرژەوەندییە سیاسی و ئابوری و ململانێکانی نێوانیاندا، کەرکوکیان بۆ دانیشتوانی کەرکوک کردۆتە دۆزەخ. لەبەرامبەریشدا بۆ خۆیان و حزب و خانەوادە دەستڕۆشتوەکانیان بۆتە سەرچاوەی دزی و تالانییەکی کەم وێنەی نەوت و سامان و سازکردنی ژیانی فیرعەونی و شاهانەی کەم وێنە.

ململانێی ئێستای نێوان حزب و لایەنەکان لەسەر دۆخی کەرکوک و ناوچە کێشەلەسەرەکان، بەتایبەتیش لە ١٦ ئۆکتۆبەر بەدواوەو... لەسەر ئیدارەی کەرکوک و پۆستی پارێزگاری کەرکوک... بنەماکەی ململانێیەکی ئاشکراییە لەسەر دەسەڵاتی حزبی و تالانی نەوت و زاڵکردنی ناسنامەیەکی قەومی و دینی و مەزهەبی بەسەر ئەوانی تردا... ئەوەی باسی ناکرێت ناسنامەی هاوڵاتی بوون و...

بۆ لاپەڕە 2

قوربانیانی توندوتیژی و ناموسپەرستی....ل2

خۆپیشاندانەکانی جەزائیر هیوایەك بۆ ڕادەستکردنی دەسەڵات ل3

دەبێ بەر بەسەرکوتگەری یەکێتی بگیرێت ل3

میدیای بۆرژوازی و کۆمەڵکوژیەکانی سودان و یەمەن ل4

چەردەیەك لە بارەی فێمینیزم و جۆرەکانی ل5

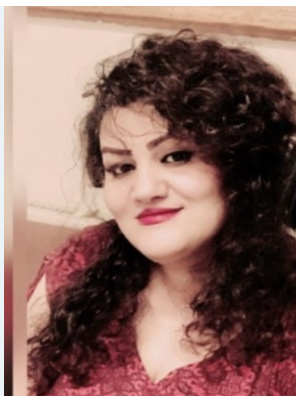

سەرۆکی کۆن و نوێی هەرێم..................ل4

دیمانە لەگەڵ مەنسور حیکمەت سەبارەت بە لەباربردنی منال ل6

هەواڵی نارەزایەتییە کرێکاریی و جەماوەرییەکان.........ل8

ل7 گۆشەی ئەدەب و هونەر

گرینگی و پێویستی بزووتنەوەی شووراییی......ل9-10

وتەی ژمارە

برەودان بە تەباییەکی پایەدار و بەفەرمی ناسینی مافی هەمووانە بێ لەبەرچاوگرتنی ناسنامە قەومی و دینی و تایفیەکان.

هەڵگرتنی بانگەشەی کەرکوک شارێکی عەرەبییە، شارێکی کوردییە، شارێکی تورکمانییە... سەرچاوەو هەوڵێکی بەنەخشەیە بۆ دابڕدابڕکردنی هاوڵاتیان و دنەدانی کێبەرکێی قەومی و دینی و تایفی. کەرکوک قودسی کوردستانە، کەرکوک دڵی کوردستانە... مەبنای ململانێیەکی ناوخۆیی بزوتنەوەی کوردایەتییە بۆ داسەپاندنی دەسەڵاتی باڵێکی بزوتنەوەی کوردایەتی لەچوارچێوەی ململانێیەکی فراوانتری دەسەڵاتدا لەسەر ئاستی هەرێم و عێراقدا...

ڕژێمی بەعس بەهەموو توانایی و دیکتاتۆریەتیەکەی، نەیتوانی دانیشتوانی کەرکوک بەر بداتە گیانی یەکتری و سەرکەوتن لە نەخشەکەیدا بەدەست بهێنێ... کەچی ئێستا زۆرێک لە حزبەکان، دەیانەوێ ئەزموونی شکستخواردووی بەعس دوبارە بکەنەوە و خەڵک کەرکوک بەربدەنە گیانی یەکتری و بەچەکی قەومی و دینی بەگژ یەکتریاندا بکەن...

لە ساڵی ٢٠٠٣ وە کەرکوک لەدەست دەسەڵاتی بەعس ڕزگاری بووە، بەڵام ئازاد نەبووە... میراتگرانی بەعس کەوتنی دەسەڵاتی بەعسیان بەدەستەوە گرت بۆ داسەپاندنی دەسەڵاتێکی سەرکوتگەری دژە ئازادی و دژە پێکەوە ژیان... پارێزگاری کەرکوک لە ساڵی ٢٠٠٣ وە بەدەست حزبی باڵادەستی کەرکوک و کوردەوە بووە... کەچی نەک باشبوونێکی بەرچاو لە ژیانی و گوزەرانی خەڵکی و نە هەلومەرجێکی سیاسی تەندروست و نە ماف و ئازادییەکان بەیەکسانی بۆ هاوڵاتیان فەرهەم نەبووە، تەنانەت نەبۆتە هۆی سازانێکی پایەدار لە نێوان پارتی و یەکیتی لەناو خانەوادەی بۆرژوازی کورد و نەبۆتە مایەی ڕێکەوتنێکی سادەو ڕۆشن لەگەڵ حزب و بزوتنەوەکانی تر وەکو عەرەب و تورکمانەکانیش... لەسەر ئاستی هاوڵاتیان و مافەکانیان، زوربەی هەرە زۆری دانیشتوانی شاری کەرکوک و ناوچە کێشە لەسەرەکان، کرێکاران و زەحمەتکیشان بە کورد و عەرب و تورکمان و کلد و ئاشوری و... لەپاڵ نائەمنی بەردەوامدا، بێبەش و بێکار، برسی و بێ خزمەتگوزاری، بیماف و سەرکوتکراون... داهاتی زۆرو زەوەندی ئەم شارە کە خۆی سەرچاوەی هەڵرشتنی فرمیسکی تیمساحی حزب و بزوتنەوە سیاسییە بۆرژوازییەکانە بۆ ئەو شارە، نەک نەبۆتە سەرچاوەیەک بۆ باش بژیوی و خزمەتگوزاری و زامنبوونی مافەکان و گێڕانەوەی ئەمنیەت و زاڵکردنی کەشێکی تەندروستی نێوان هاوڵاتیان.. بەڵکو بۆتە خاڵی ململانێی نێوانیان و کێبەرکێی نەبڕاوەیان و سەرچاوەیەکی ئاشکرا بۆ تاڵانی و دزییەکی بێ پەردە.

لەدوای ١٦ ئۆکتۆبەریشەوە پارێزگاری کەرکوک لەلایەن ناوەندەوە دانراوە و لەدەست دەسەڵاتی کوردی دەرهات... ئەمیش نەک نەبۆتە وەڵامدرەوە بەو دۆخەی کەرکوک، بەڵکو بۆتە مایەی نائەمنی زیاتر و پەرەدان بە هەڵاواردن و تەنانەت باس لە گرتنەبەری سیاسەتی تەرحیل و تەعریبیش دەکرێت!!... هەموو ئەو ڕاستیانە ئەوە بەیان دەکات... کە ئەگەر کەرکوک لەژێر سایەی دەسەڵاتی بەعسدا، قوربانی سیاستی قەوم پەرستانەی عەرەبی بوو، ئەوا لە دوای ساڵی ٢٠٠٣ وە قوربانی سیاسەتی قەوم پەرستانەی بزوتنەوەی کوردایەتی و ناسیونالیزمی عەرەبی و تورکی و دەستێورردانی ئاشکرای وڵاتانی ناوچەکەیە...

گێڕانەوەی دۆخی کەرکوک بۆ هەلومەرجێکی ئاسایی و ئارام، وە زامن بوونی مافی هاوڵاتیان و بەهرەمەند بوون لە ئازادی و خزمەتگوزارییەکان و داهاتی نەوت... لەگرەوی ئەوەدایە کە ڕێگەنەدرێت پاریزگار و بەڕێوەبردنی شار بسپێردرێت بە سیاسەتی تەوافقی حزبی و هەڵبژاردنی لەسەرەوە. وە نابێت لەسەر بنەمای قەومی و دینی و باڵادەستی پێگەی حزبی... پۆستە سیاسی و ئیداری و ئەمنیەکان دابەش بکرێن و زۆری چەک بەسەر سەری خەڵکیەوە رابگیرێت.

کاتی ئەوەیە مافی هاوڵاتیان لە بریاردان لە بەڕێوەبردنی شاری کەرکوک ناوچە کێشەلەسەرەکان، بۆ خودی دانیشتوانی کەرکوک بەفەرمی بناسرێت و هەڵبژاردنی ئازادانەو لەخوارەوە دەستی بۆ ببرێت. ئەوەش لە گرەوی ئەوەدایە کە هێز و بارەگای چەکداری حزبەکان ببرێتە دەرەوەی شارەکان و لەهەموو گەرەک و کارگەو کارخانەو ناوەندە خزمەتگوزارییەکاندا لە کۆبۆنەوەی گشتی جەماوەری ئەو شوێنانەدا، نوینەرانی ڕاستەوخۆی خەڵک هەڵبژێردرێن و پاریزگای کەرکوکیش لەڕیگای دەنگدانی ئاشکراو ڕاستەوخۆی نوێنەرانی هەڵبژێردراوی گەرەکەکان و ناوەندەکان...تاد، هەڵبژێردرێت. هەڵبژاردنێکی ئاوا بەجیا لەوەی خودی ئیرادەی ئازادانەی هاوڵاتیان بۆ دیاریکردنی نوێنەرانیان دەخاتە ڕوو، هاوکات ناسنامەی قەومی و دینی و مەزهەبیەکان و پێگەی زاڵی حزبەکان، لەسەپاندنیان بەسەر هاوڵاتیان و ڕۆڵی ناجوامێرانە و دەستێوەردانی وڵاتەکانیش دوردەخاتەوە. نوینەرانی هەڵبژێردراوی خەڵکی و پاریزگاری هەڵبژێردراو هەر کاتێک لەئاست داخوازی و ویستی هاوڵاتیان و پەیامەکانیان و بەرنامەی ڕاگەیەندروادا نەبوون بە ئاسانی و لە کۆبونەوەی گشتی داهاتوودا دەگۆردرێن... پەیوەندی نێوان کەرکوک لەگەڵ ناوەندو هەرێمی کوردستانیش تەنها لە ڕێگای نوێنەرانی هەڵبژێردراوی خەڵکیەوە ڕێک دەخرێت.

سیاسەتی ڕووبەڕووبونەوەی قەومی بە ناسنامەی قەومییەوە ناکرێت... ئەوەی حزبەکانی بزوتنەوەی کوردایەتی و پارتی و یەکێتی دەستیان پێوە گرتووە، لە بەرامبەر بە دانیشتوانی غەیرە کورد، قەومی گەرایی و پشت بەستو بەهێزی چەکدارە، لەبەرامبەر بە یەکتریش حزبی و لەسەر پایەی پێگەی زاڵی سیاسیانەو لەو ڕێگەیەشەوە بەدوای تاڵانی و دزیی و دۆشینی داهاتی نەوتەوەن، نەک وەڵامدانەوە بە ویست و داخوازی هاوڵاتیان.

ئەزموونی ١٦ ساڵەی رابردوو نیشانداوە، کە پارتی و یەکیتی و دەسەڵاتی ئیسلامی سیاسی و ناوەند، ئەو کەسانەی دایان ناون وەکو بەرپرسی سیاسی و ئەمنی و ئیداری.... بۆنەتە ملۆزم بەسەر سەری خەڵکی کەرکوک و زەروو بۆ مژینی خوێن و شیلەی گیانی خەڵکی کرێکارو زەحمەتکیش لوشدانی داهات و سامانی نەوتی ئەو شارە. هاوکات بوونەیە مایەی نائارامی و سەرچاوەی زەمینە سازکردن و دروستکردنی ناکۆکی و گرژی لەسەر بنەمای دەستگرتن بە ناسنامەی قەومی و دینی و تایفی و لەوەش واوتر ئینتیمای سیاسی و حزبی لەسەر ئەساسی ژێر پێخستنی مافی هاوڵاتیانی یەکسان.

شاری کەرکوک شاری دانیشتوانی کەرکوکە بەبێ جیاوازی و بێ لەبەرچاوگرتنی ناسنامەی قەومی و دینی و مەزهەبی و تایفی... پێویستە لەلایەن نوینەرانی هەڵبژێردروای خۆیەوە بەڕێوەببرێت و دەستی چەک و زۆر و حزبی و دەستێوردانی وڵاتانی ناوچەکەی لێ دوربخرێتەوە....

ناوەراستی یونی
٢٠١٩

قوربانیانی توندوتیژی و ناموسپەرستی

* بەرواری ١٣ی ئەم مانگە کچیکی تەمەن ٢٥ ساڵان بەناوی"س،م" دانیشتوی شارەدێی هەڵشۆ لە سنوری قەزای قەڵادزی بە فیشەک دەکوژرێت... دەوترێت ئەو کچە لەلایەن مامیەوە لەسەر کیشەی زەوی و زار!! کوژراوە... دەڵێن دۆسیە بۆ دۆسیەکە کراوەتەوە و پشکنین بۆ جەستەی کوژراوەکە دەکرێت...

* بەرواری ٩ ئەم مانگە پیاوێکی تەمەن ٤٢ ساڵ لە لەبەریتانیاوە گەڕاواتەوە کوردستان لەناو ماڵەکەی خۆیدا لەشاری دهۆک هاوژینەکی خۆی کە ژنێکی تەمەن ٣٤ ساڵە، خنکاندووە... تۆمەتبارەکە دەستگیرکراوەو دەوترێت کە سزای یاسایی!! دەدرێت...

* بەرواری ١١ی ئەم مانگە لە قەزای ڕەواندزی سەر بە پارێزگای هەولێر تەرمی ژنیک بەناوی" ا،ک،س" دۆزراوەتەوە کە ئاسەواری شکنجە بەجەستەیەوە بووە و دەم و چاویشی شێوێنراوە کوژراوە... دەوترێت پەڕاو بۆ دۆسیەکەی کراوەتەوە.

لە بۆپێشەوەوە

* بابەتەکانی بۆپێشەوە، جگە لە"گۆشەو تەوەرەی تایبەت" بەگشتی تەعبیر لەخەتی سیاسی و فکری و دونیابینی کۆمۆنیزمی مارکس و کۆمۆنیزمی کرێکاریی دەکات.

* بۆ پێشەوە، هیچ بابەتێک بڵاوناکاتەوە، کە پێشتر لەشوێن و کەناڵی بینراو وبیستراو و نووسراودا... بڵاوبوبێتەوە.

* بابەتی بڵاوبووەوە لە بۆپێشەوەدا، ئەوکاتە لەلایەن خاوەنەکەیەوە مافی بڵاوکردنەوەی هەیە، کە بۆپێشەوە بڵاوبوبێتەوە. ڕاسپاردەی بۆپێشەوەیە، کە خاوەنی بابەتەکە ئاماژە بەناو و ئەو ژمارەی بۆپێشەوە بدات، کە بابەتەکەی تیادا بڵاوبۆتەوە.

* درەنگ ناردنی بابەتەکان، لەکاتی ڕاگەیەندراوی خۆیدا، شانسی بڵاوبونەوە لەدەست دەدات.

* ئەولەویەت بۆ بابەتی کورتە.

خۆپیشاندانەکانی جەزائیر هیوایەك بۆ ڕادەستکردنی دەسەڵات بە ئاشتیانە!

نووسینی: هبه سالح
وەرگێڕانی: ئاراس ڕەشید

جیاوازی خۆپیشاندانەکانی جەزائیر لە نارەزایەتیەکانی سودان و جێگەورێگەی روسیا لە ئەفەریقا...

خۆپیشاندانەکان لە جەزائیر **"لەئاستێکی بەرزدا بەردەوامن، سەرەڕای سووربوونی سەرۆکەکانی سوپا، بەڵام ڕێچکەیەکی هۆشیارانە بەخۆوە دەبینێت"** ئەمە پێچەوانەی ئەوەیە کە لەسودان ڕوودەدات.

خۆپیشاندانەکان کە لە ناوخۆ بە "بزووتنەوە" دەناسرێت، نەیهێشتووە هیچ لایەنێک بیرفێنێت بەتایبەتی" ئیسلامیەکان"، بەپێچەوانەوە توانیویەتی لەسەر ئامانجە سەرەکیەکەی کەگواستنەوەی دەسەڵاتە بۆ حکومەتێکی مەدەنی کاتی بپارێزێت، بەمجۆرە سوپا کە دەسەڵاتی بەسەر وڵاتدا هەیە خستۆتە بەرامبەر ڕووبەڕووبوونەوەیەکی قورس.

لاهوری عدی؛ پسپۆر لە زانستە کۆمەڵایەتیەکانی جەزائیر لە پەیمانگەی زانستە سیاسیەکانی لیۆن دەڵێ "سەرۆکەکانی سوپا هۆشداری دەدەن لە بەکارهێنانی هێز لە بەرامبەر خۆپیشاندەران، ترسیان لەوەهەیە کە سەربازەکان بەقسەیان نەکەن. ئاماژە بە ملیۆنان خۆپیشاندەر دەکات کە "ئابلۆقەی سەرۆکەکانی سوپایان داوە بەشێوەیەکی ئاشتیانە و ژیریانەی سیاسی".

واپێدەچێت هەردوولا ترسیان لە خلیسکان بەرەو چوارگۆشەی توندوتیژی هەبێت، بەجۆرێک خۆپیشاندەران مانگرتن و یاخی بوونی مەدەنیان ڕانەگەیاندووە، کە ڕەنگە ببێتە پاساوێک بەدەستی سوپا بۆ بەکارهێنان هێز.

پێدەچێت هەموو لایەنەکان پێداگری لە دووبارە نەبوونەوەی سیناریۆی شەڕی ناوخۆ بکەن کە لە نەوەدەکانی سەدەی ڕابردوو ڕووبەڕووی بوونەوە، و بە " دەیەی ڕەش" ناسرا و پتر لە ١٠٠هەزار کەس بوونە قوربانی تێیدا.

ئەمەل بەکر لێکۆڵەرەوە لە خوێندنە کۆمەڵایەتیەکانی کۆلێجی باسە پێشکەوتووەکانی پاریس دەڵێت، لەگەڵ تەگەرە خستنە بەر کردنی هەڵبژاردنەکان "لەسەر سوپا پێویست دەکات کە هەنگاوێک بۆ دواوە بگەڕێتەوە".

ئەمەل بوبەکر بەدووری نازانێت کە سەرۆکی سوپا ئەحمەد قاید سالح ناچار بە دەست لەکارکێشانەوە بکرێت، بۆئەوەی ڕێگا بە سەرۆکە لاوە تازەکان بدات بۆ چاکردنی وێنای سوپا و ئاسانکاری بۆدانووسان لەگەڵ ڕابەرانی ئۆپۆزسیۆن و نوێنەرانی کۆمەڵگەی مەدەنی.

جەلال حرشاوی لێکۆڵەرەوە لە پەیمانگای کلینغندایل بۆ پەیوەندیە نێودەوڵەتیەکان لە لاهای دەڵێ "هەلومەرج و ڕێڕەوی ناوچەیی، تاوەکو ئێستا هەڕەشەیە بۆ پرۆسەی گواستنەوەی دیموکراسی دەسەلات لە جەزائیر". حرشاوی ئاماژە بە پاشەکشەی ڕۆڵی ڕۆژئاوا دەکات لە ترسی کۆچبەران و" تیرۆر" لە بەرامبەر ڕۆڵی وڵاتە عەرەبیەکانی وەک (ئیمارات و سعودیە) کە بە دژایەتی شۆڕشەکان ناسراون لە ترسی گوستنەوە بۆ وڵاتەکانیان. ئەوەشی زیادکرد کە "ئەم وڵاتانە کار لەسەر لاوازکردنی سیاسیە مەدەنییەکان دەکەن، و لەبەرامبەردا پشتیوانی لە هێزێک دەکەن کە پێگەی واقعی هەیە وەک سوپا".

ڕۆلاند ئۆلیفانت لە نووسینی وتارێکیدا لە ڕۆژنامەی دەیلی تەلەگراف هەڵکشانی ڕۆلی ڕوسیا لە ئەفەریقا ڕوون دەکاتەوە. ئاماژە بە ڕەخنەی بزنس مانی ڕوسی (یفغینی بریغوزین) کە لە ڤلادیمێر پوتینەوە نزیکە دەکا بۆ سەرۆکی سودانی پێشوو عمر البەشیر لە شکست هێنانی لە پیادەنەکردنی ئامۆژگاریەکانی ڕوسیا بۆ سەرکوتکردنی خۆپیشاندانەکان کە داوای دیموکراتیان دەکرد لە سودان.

بریغوزین کە باوەڕوایە سەرپەرشتی گروپی (فاغنز) بکات کە بەڵێندەرێکی سەربازیە و دەستی هەیە جەنگی ڕوسیا لە سوریا. لە نووسینەکەیدا ڕەخنە لە بەشیر دەگرێت ئامۆژگاریەکانی ڕوسای پشتگوێ خستووە. یەکێ لەو ئامۆژگاریانە کە بۆ بەشیریان کردبوو ناوزەدکردنی خۆپیشاندەران بە "پشتیوانی لە ئیسرائیل" کردن و "پشتیوانی لە هۆمۆسێکچوالیەکان و تاوانبارکردنیان بە دژایەتی ئیسلام" ئەمانە بۆ شێواندنی کەسایەتی و سومعەی خۆپیشاندەران و نارازیان. S

ڕۆژنامەکە گوتی ئەم نامەیە لەناو کۆمەڵێک لەو بەڵگانە دۆزراونەتەوە کە ناوەندی دوسایر دەستی کەوتوون، ئەم ناوەندە بارەگاکەی لە لەندەنەو ملیاردێر و ئۆپۆزسیۆنی پوتین و دوورخراوە میخائیل خودور کوفسکی پاڵپشتی ماددی دەکات.

هیچ چاوێک لەسەر ڕۆڵی ڕوسیا لە سودان نەبوو تا قەیرانی بەرزبوونەوەی نرخی نان و قەیرانی دراو و خراپی هەلومەرجی ئابووری و هەڵگیرسانی خۆپیشاندانە فراوانەکان دژ بە حکومەت لە دیسەمبەری ڕابردوو. زۆرێک لە خۆپیشاندەران لەو کاتەدا دەیانگووت کە پیاویان بینیوە بە ڕووسی قسەیان کردووە لەناو سەیارەی سەربازیدا بوون لە شەقامەکانی خەرتوم.

سەفەقەی سەربازی

ڕۆژنامەی گاردیان ئاماژەی بەهەمان سەرچاوە و بەڵگە کردووە کە تێیدا هەوڵی ڕوسیای پێوە دیارە بە سەرپەرشتی یەفغینی بریغوزین بۆ فراوانکردنەوەی ڕۆڵی مۆسکۆ لە ئەفەریقا.

ڕۆژنامەکە دەڵێ بەڵگەکەکان نەخشەی ڕوسیا بۆ فراوانکردنەوەی ڕۆڵی ڕوسیا لە لانی کەمی ١٣ وڵات لە سەرتاسەری ئەفەریقا دەخەنە ڕوو، لەڕێگەی دروستکردنی پەیوەندی لەگەڵ دەسەڵاتدارانی ناوخۆ، و واژۆکردنی سەفەقاتی سەربازی و ئامادەکردنی نەوەیەکی تازە لە (سەرۆک) و (بەکرێگیراو) ی نهێنی.

بەڵگەکان قەبارەی ئەو کارانەی ئەم دواییانەی کە پەیوەندی بە بریغوزینەوە هەیە لە ئەفەریقا دەخاتە ڕوو، وەک دروستکردنی زۆرێک لە کۆمپانیا بازرگانیەکان لە وڵاتانی ئەفەریقای وەک لیبیا و سودان.

خەلیفە حەفتەر کە یەکێکە لە سەرۆکە سەربازیەکانی لیبیا چۆتە مۆسکۆ و چاوی بە وەزیری بەرگری(سیرجی شویغو) کەوتووە. هەروەها بەڵگەکان سەبارەت بەمیسر باس لە (هاوپەیمانی تەقلیدی) دەکەن بەپێی قسەکانی بریغوزین.

سەرچاوە/ فاینانشاڵ تایمز

دەبێ سەرکوتگەرییەکانی یەکێتی نیشتیمانی، ڕابگیرێت!

شەوی ١١ لەسەر ١٢ ئەم مانگە، چەند چەکدارێک تەقە لە مەکۆی سەرەکی بزوتنەوی گۆڕان دەکەن لە سلێمانی و لە ئاکامدا یەکێک لە پاسەوانەکانی بارەگای بزوتنەوەی گۆران گیان لەدەست دەدات... بزوتنەوەی گۆڕان لە

بەیاننامەیەکدا هۆکاری ئەو هێرشە بۆسەر گۆڕان بۆ هەڕەشەی بەرپرسێکی یەکێتی دەگێڕنەوە، بێ ئەوەی ناوی ئەو بەرپرسە!! ئاشکرا بکەن... هاوکات لەگەڵ ئیدانەکردنی ئەم رەفتارەدا داوای بەدواداچوونی یاسای دەکەن...

هەڕەشەو هێرش بۆ سەر مەکۆی سەرەکی بزوتنەوەی گۆران و بزوتنەوەی گۆڕان بە شێوەیەکی گشتی، بەشێکی دانەبڕاوی ئەو ململانێی سیاسییە کە لەنێوان یەکیتی و بزوتنەوەی گۆڕاندایە لە زۆنێکدا کە هەردووکیان خۆیان بەخاوەنی دەزانن... بەتایبەتیش کە یەکیتی زۆنی سەوز بە موڵکی تاپۆکراوی خۆی دەزانێت و نیگەرانی ئامادەیی گۆڕانە کە لەئێستادا منافسی سەرەکی یەکێتیە... یەکێتی نیشتیمانی و بەرپرسە ڕاساوەکانیان بە هێزی چەکدار کە بەرگەی هیچ ڕەخنە و گوشارێکی جدی ناگرن، لەگەڵ قوڵبونەوە یان ئاڵۆزبوونی کێشەکانی نێوانیان پەنا دەبەنە بەر ئەو ڕێگا پوچەی هەڕەشەو ترساندن و تەقەکردن و... لەو ڕاستایەشدا ئەوەی بۆیان گرنگ نییە ئارامی شارە هاوڵاتیانە.

ئەو رەفتارانەی یەکێتی کە هەر ڕۆژەی دەیکاتە سەر نەیارانیان، لە تەڤگەری ئازادییەوە بۆسەر جوڵانەوەی نەوەی نوێ و بزوتنەوەی گۆڕان و... تاد، رەفتارێکی سەرکوتگەرانەی ئاشکرایە بەدژی ئازادی و ئازادی هەڵسورانی سیاسی و خودی بانگەشەکانی یەکێتی کە رۆژانە وەکو توتی دوپاتی دەکەنەوە کە لە زۆنی سەوزدا ئازادی بەرقەرارەو شامی شەریف و گۆرەپانی پیادەکردنی ئازادی و سیاسی و دیموکراسییە. پێویستە بە هێزی فراوان و جەماوەری و ڕیکخراوەوە ئەو سەرکوتگەریانەی یەکێتی بوەستێندرێت و ریگەنەدرێت هیچی تر ئازادی سیاسی پیشێل بکات و ئارامی شار بکاتە قوربانی تەماحە پوچە سیاسیەکانی و کەشی سەرکوت لەوە زیاتر پەرەپێبدات.

سەرۆکی کۆن و نوێی هەرێم

ئەکرەم مەحمود

لەبەرواری ١٠ ی ئەم مانگەوە نێچیر بارزانی وەکو سەرۆکی هەرێم دەست بەکار بوو، بەڵام ئایا هەرێم وەکو دەوڵەت لەئاستی نێودەوڵەتیدا ناسراوە تا سەرۆکی هەبێت. کوردستان هەقی دەسەڵاتداریتی نادیارە وەک چوارچێوەیەکی جوغرافی و سیاسی و ئابوری، ئەوەی هەیە دەسەلاتی حیزب و بنەماڵەیە، نەک دەوڵەت و دەوڵەتداری.

هەموو ئەو ئاڵوگۆڕانەی کە لە سیستەمی دەسەڵاتی حیزبی کوردیدا کراون نە بنەرەتین و نە ئەبنە ئەوەی کە شتێکی جیاوازتر لە حکومەتۆکەکەی جاران نیشان بدەن بۆ بەرژەوەندی تاکەکانی ناو کۆمەڵگە، بەڵکو تەنها مکیاجێکە بۆ دەسەلاتەکەیان و وەڵامدانەوەی ئەو رەخنانە بوو کە حیزبە بەناو ئۆپۆزیسیۆنەکانی کوردستان لە پارتیان ئەگرت.

ئەوەی کە ڕویداوەو یان لەمەودوا ڕووئەدات نابێتە ئەوەی کە لە کوردستان دەسەڵاتی حیزبی و میلیشیای و بنەماڵەیی کۆتایی پێ بهێنیت، بەڵکو بە پێچەوانەوە ئەبێتە هۆی داکوتانی بزماریکی توندتر بۆ بەهێزکردنی دەسەڵاتی حیزبی و بنەماڵەیی و تەنانەت عەشیرەتیش لە کوردستان بۆ ماوەیەکی درێژتر.

کوردستان خۆی لەناو گێژاویکی سیاسی و ئابوری و ئەسورێتەوە، هەر ئەوەی کە چەند مانگە نەیانتوانیوە دەسەڵاتەکەیان بەناوی پەرلەمان و حکومەتەوە بسەپینن نیشانەی بوونی ئەو بێ ئاسۆیەیە کە حیزبی کوردی و بۆرژوازی کورد تێی کەوتووە، لەگەل نەبوونی مافی دەسەڵاتداریێتی وەکو هەر ناوچەیەک کە لەئاستی نێودەوڵەتیدا بە ڕەسمی ناسراوە.

گۆرینی مەسعود بارزانی بە نێچیر بارزانی تەنها گۆرینێکی ڕوکەشیە، چونکە بریارەکان هەرلای بارزانی باوک دەرئەچێت کە لەلایەن پارتی و بنەماڵەی بارزانیەوە بەرەو بە مەرجەع کردن دەبرێت و کراوە. گرنگ لای بنەماڵەی پارتی و حیزبی کوردی ئەوەیە کە دەسەلات لە چوارچێوەی بنەماڵەدا بمێنێتەوە.

ئۆپۆزسیۆن لە کوردستان کە بە کردار بتوانیت دەوری هەبێت لە گۆرینی هاوکێشەکاندا تا ئەم ساتە وەختە بوونی نەبووە، ئەوەی کە هەبووە سەر بە هەمان بنەماڵەی کوردایەتی وحیزبەکانی بووە، بۆیە هەموو خەمیکی ئەوەیە کە چۆن و لەکام رێگاوە بتوانیت لەو دەسەڵاتە بەشدار بێت کە 28 ساڵە نەیانتوانیوە نە دەوڵەت بن و نە ئیدارەی کۆمەڵگە بکەن لەسەر بنەمای هاوڵاتی بوون. تەنانەت دوای ٢٨ ساڵ هێشتا نەیانتوانییوە گرفتی ئاو کارەباو سەرەتاییترین ویست و خواستی هاوڵاتیان وەڵام پێ بدەنەوە.

ئۆپۆزیسیۆنێک کە دەنگدەرەکانی بە خەونی بنیاتنانی سیستەم و دژایەتیکردنی دەسەڵاتی بنەماڵەیی و دادگایکردنی گەندەڵکارانی ناو دەسەلات توانی کۆمەڵگە فریوو بدات، نەک نەیتوانی ئەوە بکات، بەڵکو توانی بگاتە ئەو جێگەیەی کە خۆی مەبەستێتی لە بەشداری لەدەسەڵات دەستڕاگەیشتنی بە سامان و داهاتی کۆمەڵگە و بەهێزکردنی بنەماڵەبوونی دەسەڵات لە کوردستان.

هۆی بەبنبەست گەیشتنی ئۆپۆزیسیۆن لە دابینکردنی ئەو ئەنجامانەی کە بە دەنگدەرانی دابوو لە خراپ بەکارهینای ئۆپۆزیسیۆن نییە، وەک و هەندێک ئیشارەی پێ ئەدەن، بەڵکو خۆیان ئەهلی ئەو ئاڵوگۆرانە نەبوون کە کۆمەڵگە چاوەروانیان لێ هەبوو.

ئەوەی ئەم ئاڵوگۆرەی سەرۆک لەگەڵ وڵاتانی دونیا جیائەکاتەوە ئەوەیە کە سەرۆکی کۆن وەکو خۆی ئەمێنێتەوە، چونکە خاوەنی هێزێکی گەورەیە لە پشتی خۆی و حیزبەکەی، وەکو ناوچەی سلیمانی بەپێی دەنگدەران بێت گۆڕان ئەبیت دەسەڵاتدار بێت، بەڵام دەسەڵاتداری ناو گۆرەپانەکە یەکێتیە، چونکە ئەوان خاوەن هێزی سەربازیین نەک گۆڕان، تا کار گەیشتە ئەوەی کە مەلا بەختیار بڵێت ئەگەر لە سلێمانی یەک کورسیش بهێنین دەسەلات تەسلیم ناکەین، قسەکەی واقعییەو بۆ هەولێریش ڕاستە... دەسەڵات لە کوردستان پشت بەستووە بە هێزی چەکدار و پاوانی داهات و خۆبەستنەوە بەیەکێک لە وڵاتەکانی ناوچەکە.

بۆیە سەرۆکی کۆن و نوێی هەرێم ناتوانن لێک دابراوبن لەو چوارچێوە حیزبی و بنەماڵەیی و عەشیرەتی ومیلیشیایەی کە دەوری داون.

میدیای بۆرژوازی و کۆمەڵکوژیەکانی سودان و یەمەن

نووسینی: نوری بەشیر

ئەم ڕۆژانە هاتوهاواری میدیای بۆرژوازی لەسەر کۆمەڵکوژی و بۆردومان لە سودان و یەمەن و ناوزەندکردنیان بە کۆمەڵکوژی و کاری تیرۆریستی لە دەرەجەی یەکەم کە لەم دە رۆژەی پێشوودا ئەنجام دراوە، بە حسابی خۆیان دەیانەوێت لاپەڕەی ڕەشی هێزە ئیسلامیە قەومی و سەربازی و میلیشیاییەکانی ئەو دوو وڵاتە دەرخەن، بەمەش گوایە رووی راستەقینەی ئەم هێزانەی بۆرژوازی لەم دوو وڵاتەدا نیشان بدەن، بەڵام لە راستیدا ماهیەتی ئەو هێزانەو هێزە ناوچەیی و جیهانیەکانی تری هاوکار و پشتی ئەنجامدەرانی ئەم کارەساتانە لە رابردوو و ئێستادا بە دژی مرۆڤایەتی ئەنجام دراوە دەشارنەوە.

ریاکاریەکانی بی بی سی و گاردیان و العربیە و سەدان میدیای تری دەمڕاست و رەوا جدەری سیاسەتەکانی سەرمایەداری و دەوڵەت و هێزە میلیشیا و سەربازیەکانیان، هەموویان شتێکی جیا لە خۆڵکردنە چاوی جەماوەری کرێکار و بەشمەینەتانی کۆمەڵگا نین، ئەم میدیا گوێ لەمشتانەی بۆرژوازی جیهانی میدیای حکومەت و دەسەڵات و بەرژەوەندیەکانی حکومەتە بۆرژوازیەکانن و لای سەرەوەی هەواڵەکانیانی پێ دەڕازێننەوە .

ئەوان دەیانەوێت هەموو تاوانەکانی دەسەڵاتدارێتی سودانی سی ساڵی رابردوو کە عومەر حەسەن بەشیری لەسەرکار لابراو بەیارمەتی دارودەستەکەی کە ئێستا حکومڕانی دەکەن بەناوەکانی عبدالفتاح بورهان وەک سەرۆکی ئەنجومەنی سەربازی و محەمەد حەمدان دەقلو ناسراو بە حمیدتی جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەربازی کە نەک تاوانباری کۆمەڵکوژی خۆپیشاندەرانن لە ٣ی حوزەیراندا واتە دە ڕۆژێک لەمەوبەر، بەڵکو حەمیدتی تەنیا لە هەرێمی دارفۆردا نزیکەی سێ سەد هەزار کەسی کۆمەڵکوژ کردووە بە فەرمانی عومەر حەسەن بەشیر وە هەر دەنگێکی ناڕازی هەبوو بێت ئەوا بە حەمیدتی سەرکوتی کردووە. ئەوەی ئەمجارە لە کۆمەڵکوژی ناڕەزایەتیەکانی ئەم ماوەیەی پێشوودا وتراوە کە نزیکەی ١٢٠ کەس کۆمەڵکوژی کراوە کە بەشێکی بە برینداری خراوەتە ئاوی نیل و مردوون و نزیکەی ٧٠٠ کەس بریندار بوون، هەر ئەوە نییەو لەریزەکانیدا منداڵانێکی زۆر هەن، هەروەها بەپێی هەواڵەکان نزیکەی حەفتا ژن و پیاو تەجاوزی جنسیان پێکراوە لەلایەن هێزە سەربازەیەکانی سودانەوە لە کاتی کۆمەڵکوژی ئەو خۆپیشاندانەی ئەخیردا، ئەمەی ئێستا دەسەڵاتی حەمیدتی دەیکات درێژەی کۆمەڵکوژی چەند دەیەی رابردووە، کە وڵاتانی زلهێزی سەرمایەداری جیهانی و ناوچەیی لەپەیوەندی توندوتۆڵدا و هاوکار بوون لەگەڵ ئەم دەسەڵاتدارانەو بەرژەوەندیان لەو کوشتار و کۆمەڵکوژیەی عومەر حەسەن بەشیر و حەمدان دەقلودا بووە، ئێستا بەپێی دەخالەتی روسیا و چین و وڵاتانی تری هاوپەیمانیان بەرژەوەندی ئەوانیان خستۆتە مەترسیەوە لە سودان و بۆیە شینی بەرژەوەندیەکانی خۆیان دەکەن، نەک کۆمەڵکوژی خەڵکەکە.

سەبارەت بە یەمەن خۆ تاوانە دژی ئینسانیەکانی حوسیەکان لانی کەم لە پێنج ساڵی رابردوودا بە بەرچاوی میدیای جیهانیەوە کەمی نەهێناوە لە تەجاوزی جنسی بەژنان و کوشتنی منداڵان و کۆمەڵکوژی و ریزی برسیتی زیاتر لە دە ملیۆنی کە چەند مانگ لەمەوبەری رێکخراوەکانی مافی مرۆڤ رایگەیاند لەناوچەکانی ژێر دەسەڵاتی حوسیەکان و دەسەڵاتی یەمەندا، بەڵام بە پابەند نەبوونی حوسیەکان بە رێکەوتنی الحودەیدە لە نێوان وڵاتانی عەرەبی و حوسیەکان بەسەرپەرشتی ئەمریکا لە کۆتایی ساڵی رابردوەوە کۆمەڵێک کوشتاری بەکۆمەڵیان ئەنجامیانداوە، بەڵام میدیا وروژێنەرەکانی بۆرژوازی ئێستا شەرمنوکانە دەیانەوێت تەنیا بە بۆردومانی فڕۆکەخانەی ئەبهای سعودیە کفن بەباڵای حوسیەکاندا ببڕن و لێرەوە لەسەریان حساب بکەن، ئیتر هەموو ئەو کۆمەڵکوژیەی حوسیەکان و ئاوارەیی و ماڵوێرانی ملیۆن ئینسان لە یەمەن پەردەپۆش بکەن، ئەمەش بۆ فشار هێنانە بۆ حوسیەکان کە رێکەوتنی بەردەومیان لەگەڵدا بکەن و ببنە شەریکە دەسەڵات و ئیتر کێشە نییە لەوەوبەر چیان کردوەو چی کۆمەڵکوژیەکیان ئەنجامداوە وە چی هێزێکی تیرۆریست و دژی ئینسانن و سەر بە ئێرانن.

ئەم دەبڵ مۆراڵیەی میدیای بۆرژوازی شتێک نییە جیا لە رەنگدانەوەی کلکایەتی و دەمڕاستی بۆ دەسەڵاتی بۆرژوازی و دەوڵەتانی سەرمایەداری لەبەرامبەر کوشتارو کۆمەڵکوژیەکانی مرۆیی لەلایەن دەسەڵاتی بۆرژوازی بە بەرگی قەومی و دینیەوە کە سەربازو میلیشیاکانیان ئەنجامی دەدەن.

ئەوە تەنیا کۆمەڵکوژی نییە لە سودان و یەمەن ئەنجامدەدرێت، ئایا ئەوەی لە ئێرانی ژێر دەسەڵاتی جمهوری ئیسلامیدا دەگوزەرێ کۆمەڵکوژی نییە!؟ کە بەرژێمی دژی ژن و رژێمی سەد هەزار ئیعدام دەناسرێت و دەستی تاوانی ئەم رژێمە هارەی بۆرژوازی بۆ عێراق و کوردستان و سوریا و یەمەن و لوبنانیش سنور دەبەزێنێت.

ئایا ئەوە کۆمەڵکوژی نییە کە لەژێر دەسەڵاتی حزبەکانی بزوتنەوەی کوردایەتیدا بیست هەزار ژن تیرۆر کراوە، بەبەرچاوی خەڵکەوە رۆژنامەنوسان تیرۆر دەکرێت، بکوژانی ئەوان و حەڤدەی شوبات و زۆرێکی تر پلەو پایەیان لەدەسەڵاتدا بەرزدەکرێتەوە. ئایا ئەوە کۆمەڵکوژی نەبوو کە ئەسەد لە سوریا ئەنجامی داو ئێستاش بەشاری کوڕی درێژەی پێدەدات و هەوڵدەدەن لەدەسەڵاتدا بیهێڵنەوە.

ئەم رەفتارانەی بۆرژوازی و میدیاکانیان ئەگەر نان بەنرخی رۆژ فرۆشتن نەبێت ئەبێت چی بێت!؟ کە ئەم میدیا نۆکەرانەی بۆژوازی، کە حکومەتەکانی ترەمپ و تیریزا مەی و ماکرۆن و میرکل و....

بۆ لاپەرە ١١

بۆپێشەوە
FORWARD بڵاوکراوەیەکی سیاسی سۆشیالیستییە

چەردەیەک لە بارەی فێمینیزم و جۆرەکانی

نووسینی: هەتاو عەبدوڵڵاهی

وشەی فێمێنیزم بۆ یەکەمجار لەلایەن "چارلز فوریە"، کەسایەتی سۆسیالیستی سەدەی نۆزدە بۆ بەرگری لەمافی ژنان بەکارهێنرا. لەسەرەتای سەدەی بیستەمی زایینی و لە سەروبەندی شەپۆلی یەکەمی فێمێنیزم و هەوڵدان بۆ بەدەستهێنانی مافی دەنگدان، کۆمەڵێکی بەرچاو لە ژنان خۆیان وەک فێمێنیسم پێناسە کرد.

وشەکە بەدەستپێکی دەیەکانی ٦٠ و ٧٠ی زایینی و پەرەگرتنی شەپۆلی دووهەم، جێگەی خۆی لە نێو ئەدەبیات، سیاسەت، هونەر، مێژوو، ئابووری و مافو مرۆڤناسی و کۆمەڵناسی کردەوە و بەم شێوە فێمێنیسم لەهەوڵی رەخنەگرتن لەهەموو بیرۆکەکاندا بوو .

لە وەڵام بەپرسیارێک سەبارەت بەچۆنیەتی فێمێنیسم، وەڵامێکی گشتی نەدراوەتەوە. گروپێک ئەم چەمکە بەبزوتنەوەیەکی ڕێکخراو بۆ بەدەستهێنانی مافی ژنان پێناسە دەکەن و گروپێکی دیکەش ئەمە بە ڕێکارێک دەزانن بۆ دەربازبوون لەژێردەستەیی، ستەم، نابەرابەری و بێ عەدالەتی دژی ژنانو گروپێکیش بەئایدۆلۆژیەکی دەبینن، کە مەبەستی نەک تەنیا بەرابەری ژن و پیاو، بەڵکو تێکشکانی سەرجەم سیستمی کۆمەڵایەتییە.

سەرەڕای ئەم خوێندنەوە جۆراوجۆرانە، فێمێنیستەکان هەموویان لەسەر ئەو باوەڕەن، کە ژنان بەهۆی رەگەزبوونیانەوە دەچەوسێنەوە. ئەو پێناسانەی کە فێمێنیستەکان بۆ ئەم ڕێبازە دایان ڕشتووە، لەژێر کاریگەری راهێنان، ئایدۆلۆژی یان چینەکان دامەزراوە.

فێمێنیستە لیبراڵەکان تەئکید لەسەر پێویستی یەکسانی لەئاستی گشتی دەکەنەوە، فێمێنیستە مارکسیستەکان سیستمی سەرمایەداری بەهۆکاری سەرەکی هەڵاواردنی رەگەزی دەزانن.

فێمێنیستە رادیکاڵەکان، خەڵک سالاری لەئاستی گشتی و تایبەتی دەخەنە ژێر پرسیارو کەڵک لەڕوانگەی دەروونناسانە بۆ لێکۆڵینەوە لەبابەت نابەرابەرییەکان وەردەگرن و هەر بەم هۆیەوە فێمێنیستە سۆسیالیستەکان خەڵک سالاری و سەرمایەداری دەدەنە بەر رەخنەو هاوکاتیش ڕێکارەکان پێشنیاز دەکەن .

فێمێنیستی لیبڕاڵ.

فێمێنستی لیبڕاڵ یەکێک لەناسراوترین بۆچوونەکانی ئەندێشەی فێمێنیستیە، کە ڕوخسارێکی هێمنانەو فەرمی لەفێمێنیسم نیشاندەدات و پێداگری لەسەر پێگەی ژنان بەگوێرەی:

١ .مافی یەکسانی.

٢ .ئاستەنگەکانی بەردەم بەشداری ژنان لەئاستی گشتی، کە لەسەرەوەی بنەماڵەو ماڵدارییە، دەکات .

زۆربەی نووسینەکان لەمەڕ کاری ژنان، یەکسانی ژنو پیاو لەئاستی بنەماڵەو پێویستی راهێنان بەبێ جیاوازی بۆ منداڵان بەشێوەیەکە بتوانن لەگەورە ساڵیدا رۆڵێکی شیاو بەپێی رەگەزی خۆیان بنوێنن، رازی دەبن .

بەبڕوای فێمێنیستە لیبراڵەکان، سیستمی لیبڕالیستی بەکەڵک وەرگرتن لەناوەندەکان و مافی دیاریکراوی یاسایی، زیاتر لەهەر کۆمەڵگەیەکی دیکە ئیزنی ئازادی و بەرابەری تاکەکەس دەدات، بەڵام تەنانەت لێرەشدا بواری یەکسانی، لەگەڵ رەگەزپەرستی و هەڵاواردنی جنسی خەوشدار دەبێت.

هەڵاواردنی جنسی لەوانە رەگەزپەرستی مرۆڤەکان لەچوارچێوەی کەسایەتیەکی هێمن، بەندیکراو و کۆمەڵگە لەپێشکەوتنەکان بێبەش دەکات، لەبەرئەوەی، کە ژنان بەکەم چاو لێدەکرێن، پێش بەگەورەترین گەشەکردنە کولتووریەکان دەگیردرێت.

لیبراڵەکان لەسەر ئەو باوەڕەن، کە زۆربەی ئینسانەکان شیاوی راهێنانو پەروەردەن بۆئەوەی تێگەیشتنێکی قووڵیان لەپەیوەندییە هەڵاواردنەکانی کۆمەڵگە ببێت.

بەرنامەی فێمێنیستە لیبراڵەکان بۆ نەهێشتنی نا یەکسانی جنسی بریتین لە:

١ .کۆکردنەوەی هەموو ئەو ئیمکاناتە سیاسی و یاساییەی، کە بۆ گۆڕانی ئەم دۆخە لەبەر دەستدایە.

٢ .دابینکردنی بواری یەکسانی ئابووریی.

٣ .چاکسازی ناوەندەکانی، بنەماڵە، قوتابخانە، راگەیاندنە گشتییەکان و بەگشتی راوەستانی فێمێنیستی لیبراڵ لەسەر چاکسازی لەکۆمەڵگە، نەک ئاڵوگۆڕی شۆڕشگێڕانە.

فێمێنیسمی مارکسیستی.

ڕوانگەو چوارچێوەی بیری فێمێنیسمی مارکسیستی هەڵقوڵاوی بۆچوونەکانی مارکس و ئینگڵسە. کتێبی »سەرچاوەی بنەماڵە، خاوەندارێتی تایبەتو دەوڵەت «ئینگڵس، سەرچاوەی کلاسیکی فێمێنیستە مارکسیستەکانە .

بەشێک لەداهێنانەکانی چەمکی مرۆڤناسانەی ئەم مەسەلە بەپێی بۆچوونەکانی "مۆرگان" دارێژراوە. کەسانێک وەک "ئاگۆست ببل"، "کلارا زدکین"، "ئەلکساندر کۆلنتای"، "ئیولین رید" و "لیز واگل" بەخاوەنانی سەرەکی فێمێنیسمی مارکسیستی دێنە ئەژمار.

ئەم روانگە لەئەندێشەی فێمێنیستی بە گوێرەی نموونەی لێکدانەوەی مارکسیستی دەپرژێتە سەر دۆخ و ستەمەکانی سەر ژنان و دواتر روونی دەکاتەوە، کە بۆ گۆڕانی ئەم دۆخە بە چ شێوەیەک دەبێ خەبات بکرێت.

ئەوانەی بڕوایان بەفێمێنیستی مارکسیستی هەیە لەسەر ئەوە کۆکن کە بنەمای ئەو ستەمەی، کە بەسەر ژنانەوەیە، بەرهەمی خاوەندارێتی تایبەتی و دابەشکردنی کاری جینسیەتی و لەکۆتاییشدا سیستمی بنەماڵەی پیاوسالارە.

لەلایەکی دیکەوە، سیستمی سەرمایەداری بەهۆکاری سەرەکی دووبارەبوونەوەی ئەم نایەکسانییە دەزانێت. بەجۆرێکی دیکە، دوژمنی سەرەکی فێمێنیستە مارکسیستەکان بۆ ئاڵوگۆڕی دۆخی ئێستا و کۆتاییهێنان بە نایەکسانی رەگەزی، هەوڵدان بۆ بەئەنجام گەیشتنی شۆڕشی سۆسیالیستی و دامەزراندنی کۆمەڵگەیەکی کۆمۆنیستیە، کە تێیدا بارودۆخی ژنان و پیاوان بەرابەر دەبێت.

بەمشێوە بزوتنەوەی فێمێنیستی دەبێت تەئکید لەسەر ژنانی کرێکار بکاتەوەو خەباتی سەرەکی خۆی بەخەباتی چینایەتیەوە گرێ بدات. ئاستی کردەوەی فێمێنیستە مارکسیستەکان شوێنە گشتیەکانە و زۆرتر بایەخ بەمەسەلەی چینە بندەستەکانی کۆمەڵگە دەدات.

فێمێنیستە مارکسیستەکان لەهەوڵی ئەوەدان بۆئەوەی ژنانی کرێکار بهێننە ڕیزی خەباتکارانی شۆڕشی سۆسیالیستی.

فێمێنیسمی رادیکاڵ.

یەکێک لەسەرەکیترین جیاوازییەکانی فێمێنیسمی رادیکاڵ لەگەڵ بۆچوونەکانی دیکەی ئەم چەمکە ئەوەیە، کە پەیڕەوی هیچ دەزگایەکی دیکەی ئەندێشە ناکات، ئەو سیستمانەی کە فێمێنیستە رادیکاڵەکان بەپیاوانە ناوی لێدەبەن.

فێمێنیسمی رادیکاڵ بایەخێکی ئەرێنی بەژنان دەبەخشێت و وەک چینێکی بندەست لەبەرابەر پیاوان پێناسەی دەکات.

فیمێنیسمی رادیکاڵ بایەخێکی ئەرێنی بەژنان دەبەخشێت و وەک چینێکی بندەست لەبەرابەر پیاوان پێناسەی دەکات. لەوانەیە بتوانین بڵێین گرینگترین مانا لەڕەوتی فێمێنیستی، ستەمی جنسیەتی، وەک یەکێک لەکۆنترینو توندترین شێوەی نابەرابەریەکانە، ستەمێک کە ژنان تەنیا بەهۆی ژن بوونیایەوە تووشی دەبن .

ئەگەرچی فێمێنیستە رادیکاڵەکان تەنیا بە رەخنە لەو ستەمەی، کە لەسەر ژنان هەیە رازیی نابن، بەڵکو لەم ئاستەش بەرەوپێشتر دەڕۆنو هەموو شێوەکانی چەوسانەوەو سەرکوت کە هەڵقوڵاوی بیری پیاوانەیە، دەدەنە بەر رەخنە .

فێمێنیسمی رادیکال سەرەڕای وێکچوونی لەگەڵ رەوتە سۆسیالیستی-مارکسیستیەکان، یەکێک لەڕەخنەگرانی جدی ئەوانیش دێتە ئەژمار. ئەوان بەجێگەی مەسەلەی کارو بەرهەم، جەخت لەسەر هەستە جینسیەکانو ملدانی ژنان بەکۆمەڵگە دەکەن و رایدەگەیەنن، هەر ژنێک، جیاواز لەچینەکەی، رەگەز، گروپی تەمەنی و... بەرژەوەندی هاوبەشی لەگەڵ ژنانی دیکە هەیە.

ڕادیکاڵەکان دەسەڵاتی پیاوسالارانە نەک بەواقعێکی دەروونی، بەڵکو بە بەرهەمی پێکهاتەی کۆمەڵایەتی دەزانن، بەڵام بەهۆی ئەوەی، کە ستەمی جنسی بەواقعی ئەمرۆیی دەبینن، بەرگری لەڕەوشتی شۆڕشگێڕانە بۆ ئاڵوگۆڕ لەنێو کۆمەڵگە دەکەن.

فێمێنیسمی دەروونناسانە.

وشەی دەروونناسی لەڕوانگەی فرۆید لەسێ نووسراوە سەبارەت بەبۆچوونی جنسی کەڵکی لێوەرگیراوە. ئەو رەخنانەی، فێمێنیستەکان بەتایبەت رەخنەگرانی سەر بەشەپۆلی دووهەم لەفرۆید دەگرن و هەڵوێستەی دەروونناسانەی بەئاراستە بوونی جنسیەتی هەڵدەسەنگێنن، روانگەیەکی دەروونناسانەی نوێ سەری هەڵداوە، کە بەبۆچوونی جنسیەتی ناوەزد کراوە.

فێمێنستەکان لە راوبۆچوونی دەروونناسانەی فرۆید بۆ شیکردنەوەی ئەم مەسەلە کەڵکیان لێوەرگرتووە، کە چۆن راهێنانەکانی سەردەمی منداڵی سەر دەروونی مرۆڤ کاریگەری دادەنێت و لەسەردەمی گەورەساڵیدا خۆی نیشان دەدات.

"نانسی چۆدۆرۆف، کارول گیلیکان، کیت میلتو ژولیت میچڵ" بەرێبەری فێمێنیستە دەروونناسەکان ناسراون.

بۆ وێنە "چۆدۆرۆف" ئاماژە بەڕۆڵی دایک لەبابەت لەباوشکردنی منداڵ و شوناسی جنسیەتی لەڕێگەی دایکەوە دەکات و باس لەوە دەکات، کە بۆچی کوڕان خێراتر دەگەنە سەربەخۆیی و کچانیش حەزیان لەپەیوەندی خۆشەویستانەیە.

"ژاک لاکان" یەکێک لەتوێژەرانی شێوەکاری فرۆید و لەکارتێکەرانی فێمێنیزمی دەروونناسانەیە، کە نەبوونی دەزگای زاوزێ بەهێمای کولتووری دەزانێت و لەلێکدانەوەکانی ژینگەناسی فرۆید دوور دەکەوێتەوە.

ناوبراو لەهەمانکاتدا تەئکید لەسەر پەیوەندی گەڕان بەدوای شوناسو فێربوونی زمان دەکاتەوە. "ئیریگاری" یەکێک لەقوتابیەکان و رەخنەگرانی "لاکان" و هاوشان لەگەڵ "هێلێن سیکسۆ" لە رەچەشکێنەرانی قوتابخانەی نووسینی ژنانە دێتە ئەژمار. ئەو قوتابخانەی کە باس لەمەسەلەی جەستەی ژنان دەکات و پەرەپێدەری نووسینی ژنانەیە .

فێمێنیستی سۆسیالیستی.

ئاکامی ململانێی نێوان فێمێنیستەکانی رادیکاڵ و مارکسیست، لەمەڕ هۆکاری ژێردەستەیی ژنان و چۆنیەتی ئاڵوگۆڕی دۆخ لەدەیەی 1970ی زایینی جێگەی باسێکی هەمیشەیی بووە، روانگە نوێکان لەدایک بوون کە دواتر بەناوی فێمێنیستی رادیکاڵ ناوزەد کران. "ژوولیت میشل"، "هایدی هارتمەن"و "ئالیسۆن جیگر" لەڕیزی خاوەنانی بیرۆکەی سەرەکی ئەم رەوتە فیکریە بوون.

نووسراوەی، زەواجی ناسەرکەوتووی فێمێنیسم و مارکسیسم، بەرهەمی "هایدی هارتمەن" لەڕیزی بەرهەمە کلاسیکەکانی ئەم رەوتە فیکریەیە .

مەسەلەی سەرەکی فێمێنیستە سۆسیالیستەکان، وەڵامدانەوەی چۆنیەتی تێکەڵبوونی سیستمی سەرمایەداری و سیستمی پیاوسالارییە. بەجۆرێکی دیکە، ئەوان لەسەر ئەو باوەڕەن، بۆ لێکدانەوەی دۆخی ژێر دەستەیی ژنان، هەروەها دارشتنی ستراتیژی خەباتکارانە بۆ ئاڵوگۆڕی ئەم دۆخە نابێت تەنیا لێکدانەوەیەکی یەک جەمسەری بێت، بەڵکو دەبێت کۆمەڵێک مەسەلەو هۆکاری پێکهێنانی دۆخی ژێردەستەیی ژنان بدەینە بەر باسو لێکۆڵینەوە .

لەم رووەوە، فێمێنیستە سۆسیالیستەکان لەسەر ئەو باوەڕەن، بۆ ئاڵوگۆڕی دۆخی ئێستا بۆ گەیشتن بەکۆمەڵگەیەکی یەکسان، دەبێت خەباتێکی هاوکات لەدژی سیستمی پیاوسالاری و سەرمایەداری لەئارادا بێت.

بەمشێوە گەشەی کردەوەو ناوەندی خەبات لەڕوانگەی فێمێنیستە سۆسیالیستەکان تەنیا بەکارخانەکان نابەسرێتەوە، بەڵکو سەرجەمی ناوەندە گشتی و تایبەتیەکان، کە ژنان تێیدا بەرەوڕووی هەڵاواردن دەبن، شوێنێکە بۆ خەباتو تێکۆشان. لەڕاستیدا شێوە کردەوەی فێمێنیستە سۆسیالیستەکان شێوەیەکی چەند لایەنەیە .

فێمێنیستی رەش.

ستارتی مەسەلەی خستنە ژێر پرسیاری چەمکی ژن لەفێمێنیسم لەخەباتی ژنانی رەش پێست، لەمەڕ لابردنی ستەم لەسەر کەسایەتی ژن لێدرا. رەوتی فێمێنیسمی رەش لەدرێژەی خەباتی دەیەکانی 50و 60ی رەش پێستەکانی ئەمریکا و لەنزیک شەپۆلی دووهەمی خەباتەکانی دژی ئاپارتاید تیۆریزە کرا، کە لەکەسایەتیە گەورەکانی ئەم بۆچوونە دەتوانین ئاماژە بە "بێل هۆکس" بکەین.

لەڕاستیدا فێمێنیستە رەشەکان مەسەلەی ئەوەی کە هەموو ژنان بەهۆی ژن بوونیان لەبەرەیەکدان رەتدەکاتەوەو دەیخاتە ژێر پرسیارەوە.

بەرهەمی کارەساتباری خەباتی فێمێنیستەکانی پێشوو (کە زۆربەیان سپی پێستو بۆرژوا بوون)و ناتەبایەکانی ئێستا لەڕاستیدا توێژینەوەیەکی بەهێزە بۆ پێویستی پێداچوونەوە .

بۆ وێنە بنەماڵە، کە یەکێک لەناوەندەکانی جێ رەخنەی فێمێنیستەکان بەتایبەت فێمێنیستە رادیکاڵەکان بوو، بۆ ژنانی رەش پێست ناوەندێک بوو کە لەناویدا لەبەرابەر شێوەکانی دیکەی سەرکوت بەرگری دەکردو هەوڵی فێمێنیستەکانی ئەو سەردەم، بۆ لاوازکردنی ئەوان، دەیتوانی بەرابەری دووبارە چەوسانەوەی ژنانی رەش پێس بێت .

لە راستیدا فێمێنیستە رەشەکان لەسەر ئەو بڕوایە بوون، کە ئەم روانگە دەبێت لەنێو فێمێنیستەکان تیۆریزە بکرێتو دواتر لەبنەڕەتدا ئەم بۆچوونەش بدەنە بەر رەخنە.

بیرۆکەی ئەم رەوتەی فێمێنیستە رەشانە لەنێو دڵی خوێندنەوەی فێمێنیستە رادیکاڵەکانەوە هەڵدەقوڵا کە خۆی بڕوای بەناوەرۆکی دوو لایەنەی سەرکوتی چینایەتی - جنسیەتی بوو، ئەویش فێمێنیستە رەشەکان بەتەواویش فێمێنیستە رەشەکان بەتەئکیدکردنێکی زۆر جنسیەتیان وەک یەکێک لەگەورەترین هێماکانی سەرکوت پێناسە دەکرد .

پەسا فێمێنیسم.

باشتر وایە ئاماژەیەک بە پەسا فێمێنیستەکان بکەین. پەسا فێمێنیستەکان وەکوو فێمێنیستەکان پۆست مۆدێرن پەنجە لەسەر مانای گشتی ژن دادەنێن، تەنیا بەو جیاوازییەی، کە باسەکانی ئەوان تەنیا رەخنە نییە، بەڵکوو ئەم تەئکیدکردنە ئاماژە بەمانای گشتی ژن، نەک تەنیا هەڵە بەڵکو کارەساتبار دەزانن‌و لەسەر ئەو باوەڕەن کەبەپێناسەکردنی فێمێنیسم، خۆی بنەمای یەکەمی ستەم لەسەر بەشێک لەکۆمەڵگە کە ئیددعای بەرگریکردنیان دەکەین دانراوە .

واتە جیاکردنەوەی مانای ژنو پیاو. بە گوێرەی ئەم لێکدانەوە پەسا فێمێنیستەکان خۆیان بەشێوەی ئاشکرا پێداگری لەسەر دژایەتیکردنی فێمێنیسم دەکەن .

لەکۆتاییدا جێگەی خۆیەتی ئاماژەیەک بەڕوانگەی "کوئیر" بکەین کە ئیددعای توێژبوونی جنسیەت دەکات.

ئەم روانگە لەسەر جۆرەکانی لەشو دەروون وەک، لەشی ژنانەو دەروونی پیاوانە، یان لەشی پیاوانەو دەروونی ژنانە دەدوێتو تەئکید لەسەر ئەوە دەکات هاوکات دەکرێت بڵێین، تێکەڵێکە لەفێمێنیستی دەروونناسانە و گوتاری پەسا فێمێنیسم .

لەم بەکارهێنانە پەسا فێمێنیسم کۆمەڵگەیەک وێنا دەکات، بەئاستی بەرابەری جینسیەتی گەیشتووەو کۆمەڵێکی دیکە ئیددعای ئەوە دەکەن کە ئەوان لانیکەم لەنێو کۆمەڵگە بەمجۆرەنو خۆیان وا دەبیننەوە...

دیارە بەجیا لە فیمینیزمی مارکسیستی، دەکرێ بڵێین زوبەی زۆری لق و بەشەکانی تری فیمینزم، دەیانەوێت خۆیان لەو راستیە بدزنەوە کە ریشەی ستەم بیمافی ژنان، پەیوەندی بە نیزامی چینایەتی و لەم سەردەمەشدا ریشەی لە سەرمایەداری هاوچەرخدایە.

دیمانە هاوپشتی" همبستگی" لەگەڵ مەنسور حیکمەت دەربارەی لە باربردنی مناڵ

بەشی یەکەم

سورەیا شەهابی: بەرلەوەی بچینە سەر خاڵە سەرەکییەکانی باسی لەباربردنی مناڵ، وەکو بەرگری لە "مافی بریاردان"، " مافی ژن بەسەر لەشی خویدا"، "بەرگری لە مافی ژیان" و سەرەنجام ئەم خواستە لە کومەڵگەیەکی ئازادو ئینسانیدا، ئەمەوێ سەرەتا ڕای تۆ دەربارەی خاڵێک بزانم، ئەویش ئەوەیە، مخالەفەتی بەرنامە لەگەڵ خودی ئەم کردارە لە لایەکەوە و داواکاری قانوونی بوونی لە لایەکی ترەوە، چون لێک دەدەیتەوە؟ ئەڵێن مادام بەرنامە لەباربردنی مناڵ بە نیشانەی لەخوبێگانەیی ئینسان دائەنیت، کەوایە پێویستە سەرەنجام دژی قانوونی بوونی لەباربردنی مناڵ بیت و گوایە موافەقەتی بەرنامە لەگەڵیدا تاکتیکە. لەم بارەیەوە ڕات چییە؟

منصور حکمت: لە بەرنامەی ئێمەدا ئەم شێوە مامەڵەیە نە بەبەندی لەباربردنی مناڵەوە مەحدود دەبیتەوە و ڕاستیەکەشی نە شێوازێکی مەحدود بە ئێمەیە. زۆرێک لە پەیوەندی و مەسائیلە کومەڵایەتییەکان هەن کە ئێمە لە کاتیکدا کە خوازیاری لە بەین چوونیانین لە هەمان کاتدا وەکو واقعیەتیکی ماددی و مەوجودی کومەڵگەی ئێستا بەرەسمیان دەناسین و هەوڵ ئەدەین کاریگەری خراپی ئەم پەیوەندی و مەسەلانە بەسەر ژیانی خومان و هەموو خەڵکەوە کەم بکەینەوە. شێوازی مامەڵەی بەرنامە لەگەڵ کاری کری گرتەدا ڕێک هەروایە. ئێمە خوازیاری لەبەین چوونی کاری بەکرێین، دنیایەک کە تیایدا کەسێک لە پیناو ژیانی ڕۆژانەیدا ناچارە توانای لەشی بە کەسێکی تر بەکرێ بدات، بە شەرمەزاری دەزانین بۆ بەشەرییەت. کاری بەکرێش هەروەک لە باربردنی مناڵ نیشانەی لەخۆ بێگانەیی ئینسانە. بەڵام بەشێکی زۆری بەرنامە پەیوەستە بەقانوون دانان بو هەل و مەرج و ڕێوشوێنی کاری بەکرێ لەم کومەڵگەیەدا. مەقولەی دەوڵەت بە هەمان شێوە. مەقولەی دین بەهەمان شێوە. هەر لەم بەشی دووەمی بەرنامەدا ئێمە خوازیاری ئازادی بەکاربردنی هەندێ موادی مخدر و تەنانەت دابین کردنیشین لەلایەن دەوڵەتەوە بۆ ئەوانەی بە مەوادی مخدر ئاڵوودە بوون. وە ئەمە بەشەرتی لەبەینبردنی ئاڵوودەبوون بە مودای مخدر ئەزانین. ئێمە داوای سرینەوەی یاساغکردنی لەشفروشی و پشتیوانی یاسامان کردووە لە لەش فرۆشان، وە ئەمە بە شەرتێکی لەبەینبردنی لەشفروشی دەزانین. موسیبەتەکانی کومەڵگەی سەرمایەداری بە غەیرە قانوونیکردنی ئەو موسیبەتانەو تەمێ کردنی قوربانیەکانی وەڵام نادرێتەوە. ئەمە بەتەنها قسەی ئێمە کومونیستەکان نییە، بەڵکو قسەی هەر کەسێکە کە شان بەشانی هەر ئەم شارستانیە ئەوروپاییە چووبێتە پێشەوە.

لە باربردنی مناڵیش ڕێک هەروایە. ئێمە لە باربردنی مناڵ بە کاریکی ڕاست نازانین. حەزمان دەکرد کومەڵگایەک هەبوایە کە بە هیچ جۆرێک ئەم مەسەلەیەی تیادا نەهاتایەتە پێشەوە. هیچ کەس کاری بەمە نەگەیشتایە و هەڵبژاردنێکی ئاوا هەرگیز نەهاتایەتە بەرەوە. ئایا ئەمە خواستێکی سەیرە؟ نەخیر. ئەمە خواستی زوربەی هەرەزۆری خەڵکەو لە پێش هەمووشیانەوە خواستی هەر کەسێکە، چ ژن و چ پیاو، کە لە ژیانی خۆیدا هەستی بە دەردی لە باربردنی مناڵ کردبێت. من کەسێک یا بزووتنەوەیەک شک نابەم کە خودی کرداری لەباربردنی مناڵ وەکو کردارێکی سەربەرزانەی ئینسانی تقدیس بکات. بیێ ئیحساسی و لامبالاتی عاتفی لەبەرامبەر ئەم مەسەلەیەدا لە کۆڕو کۆمەڵی ئوسولییەکان لە بزووتنەوەی فیمینیستیدا دەبینری، بەڵام ئەمە زیاتر بەرەنجامی پەروەردەی سیاسی سکتاریستی و دەمارگیری ئایدۆلۆژی و فیرقەیی ئەوانە، تاوەکو ئەوەی گەڕانەوە بێت بۆ ئیحساسی واقعییان وەکو ئینسان.

بەڵام هەر ئەوەندەی ئێمە بمانەوێ و ئارەزوو بکەین واقعیەتی دەرەوەی ئێمە لەناو ناچێت. حاملەبوونی نەخوازراو و پەشیمانی لە حاملەبوونی خوازراو لە ئارادایە، مەحدودیاتی مالیی و فەرهەنگی و سیاسی لە ئارادایە، زەخت و زور لەسەر ژنان بێ ئەندازە زۆرە و بە ناچاری بۆ ژمارەیەکی زۆریان لە باربردنی مناڵ وەکو تەنها ڕێگای دەرچوون لە گێژاوێک دێتە بەرچاو. لەباربردنی مناڵ واقعیەتیکی دنیای ئەمڕۆیە و کومەڵگە ناتوانێ گوێی خۆی لێ کەڕ بکات، ناتوانی چاوپوشی لێبکات. دەبێ ڕێوشوێنی ئەم کردارە، کە سەربەخو لە ئیرادەی هەر دەوڵەت و حیزب و بزووتنەوەیەکی سیاسی، بەهەرحال مەوجودە، دیاری بکرێت. قەدەغەکردنی لەباربردنی مناڵ تەمێ کردنی قوربانیانی ئەم سیستمە کومەڵایەتییە یە کە مەوجودە. ئەمە ناتوانێ هەڵوێستی ئێمە بێت.

بەرنامەی ئێمە ڕادەگەیەنێ کە کرداری لە باربردنی مناڵ بە نادروست و پێچەوانەی پرەنسیپە ئینسانیەکانی خۆی دەزانێ. بەڵام بروای وایە کە چ لەپێناوی پارێزگاری لە قوربانیەکانی مەحدودیاتی ئابووری و دواکەوتوویی فەرهەنگی لەم کومەڵگەیەدا کە لە ئارادایە، وە چ بۆ خەبات لە بەرامبەر زەمینەکانی ئەم کردارەدا، پێویستە لە باربردنی مناڵ قانوونی بێت. ڕاستیەکەی زوربەی هەڵسوڕاوانی بزووتنەوەی (پروچویس) و کارگێڕانی و پزیشکانی کلنیک (عیادە)کانی لە باربردنی مناڵ و یاسادانەرانی پروچویسی هەیئەی دەسەڵاتداری ئەمریکاش هەر ئەم هەڵویستەیان هەیە و لە وەڵامی ئەم پرسیارەدا هەر ئەمە دەڵێن: لە باربردنی مناڵ کاریکی ڕاست نییە، بەڵام دەبێ قانوونی بێت. ئەگەر جیاوازیەک لە ئارادایە ئەوا ڕاشکاوی ئێمەیە لە بەیانکردنی ئینسانی نەبوونی خودی کرداری لە باربردنی منداڵدا. بەلای ئسولیەکانی بزووتنەوەی فیمینیستی‌یەوە وادیارە ئەم ڕەخنەیە قورسە. لە ڕوانگەی سیاسیەوە بەرنامەی حیزبی کومونیستی کریکاریی خوازیاری قانوونیکردنی لە باربردنی مناڵ تا دوازدە هەفتەیی، خوڕایی بوونی، مەرجدارکردنی ئەم کردارە تەنها بە بڕیاری ژنەوە و ئەنجامدانیەتی لە کلنیکی تایبەتیدا. بزووتنەوەی پروچویس لە ئەمریکادا ئەم خواستانە وەکو ئارەزووە باڵاکانی خوی سەیر دەکات و تەحقیق بوونیشیان لە ئەمریکادا بەم زوانە بە عەمەلی نازانی. ئەگەر چەپی پێشوی تازە فیمینیستی کوچکردووی ئێرانی لەگەڵ ئەم خواستە گرفتی هەیە، دڵنیابن کە لە فیمینیست بوونیەوە نییە. ئەگەر کەسێک لە کوبوونەوەیەکی ئاشکرادا ئەم ڕەخنەیە ئاراستەی من بکات، من داوای لێ دەکەم بە کورتی و بە صەراحەت و بێ پێچ و پەنا وەڵامی دوو پرسیار بداتەوە: یەکەم، ئەمەی کە ڕای خۆی دەربارەی خودی کرداری لە باربردنی مناڵ چییە وە ئایا ئەم کردارە لە ڕووی مەبدەئی‌یەوە بە کاریکی تاڵو ناشرین ئەزانیت، یاخود هیچ مشکلەیەکی مەعنەوی‌و مەبدەئی و ویژدانیی لەگەڵ لەباربردنی مناڵدا نییە. بە بڕوای من کەسێک کە لە کۆبونەوەیەکی ئاشکرادا هەڵسێ و کرداری لە باربردنی مناڵ بە کاریکی سووکو بێبایەخ لەقەڵەم بدات، کە خەڵکی بێهودە لە بەرامبەریدا تووشی دڵەڕاوکێ و دوو دڵی دەبن، چ جای ئەوەی کە ئەم کردارە بە نیشانەی سەربەرزی ژن لە کومەڵگەو بەمایەی شانازی دابنێ، جوابی خوی هەر لەو هوڵەدا وەردەگرێتەوە. ئەم جورە بێ دەربەستی و مامەڵە ساویلکە و ڕووکەشانەیە لەگەڵ مەسەلەیەکی ئەخلاقی گەورەدا کە لە باربردنی مناڵ لەبەردەم هەمووانداً، چ لایەنگرانی قانوونی بوون و چ مخالفانی، دادەنێ، خۆی لە ناو هەر کۆڕێکی دەرەوەی کوبوونەوەی فیرقەکەی خۆیدا بە سادەیی پەردە لەڕووی خوی هەڵئەماڵێ. دووەم، داوای لێ دەکەم ڕەخنەی خۆی لەو بەندەی بەرنامەی ئێمە بەڕاست و ڕەوان و بێ هەراوهۆریا بخاتە ڕوو کە خوازیاری لە باربردنی قانوونی و خوڕایی مناڵە تا دوازدە هەفتەیی و لەسەر بڕیاری ژن.

سورەیا شەهابی :لەبارەی ئایندەی مافی لە باربردنی مناڵ لە سۆشیالیزمو بەگشتی لە کومەڵگەیەکدا کە پێودانگە ئینسانیەکان پەیرەو بکات، ئەڵێن واهات و سەرەڕای هەموو تەعلیم و کۆمەک و پشتیوانی‌یەک، تین ایجری ١٢-١٣ ساڵە حاملە بوو، ئایا ئێوە ناچاری دەکەن مناڵ بەخێو بکات، لە کاتێکدا کە خۆی منداڵە؟

منصور حکمت: ئەم جۆرە پرسیارانە لە جۆری پرسیارو فتوای بەهانەگیرانەی سوننەتی ئیسلامیە، (ئەگەر بوومەلەرزە بوو و ....). هێنانەوەی نموونەی کچێکی ١٢ ساڵە بو پاساودانی لە باربردنی مناڵ، هێنانە مەیدانی بەڵگەیەکی لاوازە، لەبەرئەوەی لەباربردنی مناڵ دیاردەیەکی فراوانترە لە کێشەی حاملەبوونی کچانی دوازدە ساڵە و مەنتقی خۆیشی لێرەوە وەرنەگرتووە. لە بەریتانیای ئەمڕۆدا سەرەڕای ئەو هەموو موسیبەتە کومەڵایەتیانەو ئەو هەموو بێمافی و بێ ئیمکاناتیەی مناڵان، بەگوێرەی ئاماری خودی کەمپینی سەراسەری لەباربردنی مناڵ، کە ڕێگرتن لە کەمکردنەوەی موهلەی لەباربردنی مناڵ لە ٢٤ هەفتەیی‌یەوە بۆ ١٨ هەفتەیی بە یەکێک لە شانازیەکانی خۆی دائەنێ، لە سەرجەمی ١٦٠ هەزار حاڵەتی لە باربردنی مناڵ لە ساڵی ١٩٩٢ دا تەنها سی هەزار حاڵەتی لە ناو کچانی ژێر تەمەنی ١٦ ساڵیدا بووە. واتە کەمتر لە ٢%. بروا ناکەم لەم لیستەشدا ئاماری ١٢ ساڵەکان لەیەک لە سەد زیاتر بێت. ناکرێ ١٦٠ هەزار حاڵەتی لەباربردنی مناڵ بە کێشەی حاملەبوونی نەخوازراوی کچانی ١٢ ساڵە پاساو بدرێت. لە بەرامبەر هەر سیستم و هەر بەڵگەهێنانەوەیەکدا ئەکرێ بنبەستی ئەخلاقی وچەندین بڕوبیانووی مەنتقی و "توچیح المسائل" (توچیح المسائل)، ناوی کتیبیکی خومەینی‌یە کە پڕە لەقسەی حەلەق‌و بەلەقی شەرعی‌و دینی-وەرگیر) ئاسا دابنرێت و هەلومەرجێکی دەردناک و تراژیدی بهێنرێتە پێش چاو. منیش ئەتوانم لەبەرامبەر ئەمەدا بپرسم ئەگەر لەو کومەڵگەیەی کە ئاواتی "کەمپینی سەراسەری لە باربردنی مناڵ "ە لە بەریتانیادا، لە باربردنی مناڵ تا ڕۆژی پێش لە دایک بوون ئازادبێت، وە ئەگەر ژنێکی ٢٨ ساڵە لە هەفتەی (٣١)ەمدا بڕیار بدات کە مناڵەکەی لە باربەرێت بەڵام هیچ پزیشکیک ئامادە نەبێت ئەم کارە ئەنجام بدات، ئەمان چی ئەکەن، پزیشکەکە " ناچار ئەکەن" سەرباری ئەوەی ئەم کارە بەکاریکی دژی ئینسانی و جینایەتکارانە دەزانێ لە باربردنەکە ئەنجام بدات؟ مەسەلەی مناڵ لەباربردن مەسەلەیەکی گرنگو گشتی و کومەڵایەتییەو دەبێت وەڵامی گشتی پێ بدرێتەوە. ئەگەر وەڵامی گشتی و ڕیشەیی بزووتنەوەیەک ڕاست و ئینسانی و ڕێ نیشاندەر بێت، دەتوانرێ حاڵەتە تایبەتییەکانیش لەچوارچێوەی ئەم وەڵامە ئینسانییەدا وەڵام بدرێتەوە. بەڵام وەڵامێکی غەیرە ئینسانی بەهیچ نموونە و شێرو ڕێوی هێنانەوەیەک دەربارەی ئەم یان ئەو حاڵەتی تایبەتی مەشروعیەت بەدەست ناهێنێت.

بەهەرحاڵ وەڵامی من بە کێشەی تین ایجری سۆشیالیستی حاملە ئەمەیە: یەکەم، ئێمە هیچ قسەیەکمان لە غەیرە قانوونی بوونی لە باربردنی مناڵ لە سوشیالیزمدا نەکردووە. ئێمە قسەمان لەوە کردووە کە کومەڵگە ئیتر پێویستی بەم کارە نامێنێ. سەرەنجام من بڕوا ناکەم لە سوشیالیزمدا (بە تایبەت لە سوشیالیزمدا) کچیکی دوازدە ساڵە ناچار بە مناڵ بوون یان هەر کاریکی تر بکرێت. دووەم، دەبێ بە باش کردن و پەرەپێدانی شێوازەکانی مەنعی حەمل، ئاموزش (تعلیم)ی جنسی، پەرەپێدانی مافەکانی مناڵان و بردنەسەری حورمەتیان، خەبات لە دژی ئەخلاقیاتی دواکەوتووانە و دەمارگیری نەزانانەی ناکۆک لەگەڵ ڕوشنبیری جنسی گشتی و کونترۆڵی ئازادانەی کەسەکان بەسەر پەیوەندیە جنسیەکانی خۆیاندا و، دەبێ بەم جۆرە شتانە بەشوێن وەڵامی واقعی‌یەوە بین. دەبێ کاریک بکرێت کەنەک تەنها تین ایجرەکان، بەڵکو هەر کەسێک کە نایەوێت حاملە بێت، بتوانێت حاملە نەبێت. ئایا ئەمە لە ڕووی عەمەلی و زانستی‌یەوە لە توانادایە؟ بەڕای من گومانی تیدا نییە. داهێنان و باشکردنی شێوازەکانی (منع) لە کومەڵگەی دژە ژنی هاوچەرخدا وەکو پێویست بایەخی پێ نادرێ. ئەگەر یەک لە دەهەزار بەشی بودجەی ئەو توێژینەوانەی کە بۆ پەرەپێدانی تەکنەلوژیای جەنگی و جاسوسی تەرخان ئەکرێ، بۆ ئەم مەسەلەیە خەرج بکرایە تا ئێستا شێوازەکەیان دۆزی بووە. دیسانەوە دەگەڕیینەوە بۆ جێگای یەکەم: ئایا لە بەینبردنی کۆرپەلە لە سکی دایکیدا کاریکی ناخۆش و تاڵە یان نا. ئایا دەنگێک لە دەروونی ڕەخنەگری ئێمەوە بە ئەو دەڵێت: "بریا ناچار بە ئەنجامدانی ئەم کارە نەبووینایە"، یان نا؟ ئەگەر بەڵێ، ئەوا ئەوکاتە هەوڵ و کوشش لە پێناو بنیاتنانی کومەڵگەیەکدا کە ئینسانەکان لەوێدا ناچار بە مناڵ لە باربردن نەبن، تەنها ڕێگای ئینسانی و شەرافەتمەندانەی پێشکەوتنە. بەڵام کەسێک کە لەباربردنی مناڵ وەکو عەمەلیاتی لەوزەتێن سەیر دەکات و توانای درککردنی قووڵی مەسەلەکەو تاڵی‌و گێژاوە ئەخلاقیەکەی نییە بۆ ئینسانە بێ ئەژمارەکان و نەوە جیاجیاکان، بێگومان بەم خەباتە بێگانەیە.

وەرگێڕانی بۆ کوردی: حەمە غەفور

پیاچوونەوەی: سەعید ئەحمەد

هەڵبڕی و نووسینەوەی: بۆپێشەوە

ماویەتی...

گۆشەی ئەدەب و هونەر

گۆشەی ئەدەب و هونەر، گۆشەیەکی تایبەتی بۆپێشەوەیە کە لەهەر ژمارەیەکدا بابەتێکی ئەدەبی یان هونەری لەشێوەی هۆنراوە، تێکستی ئەدەبی، وەرگێران، بڵاودەکاتەوە، یاخود دیمانە لەگەڵ ئەدیب و هونەرمەندێك یان ناساندنیان رێك دەخات...

ئامادەکرنی گۆشە: کاوان قادر و هیوا سالّح

هونەرمەندی بێ لایەن وسەربەخۆ؟

بەشی دووەهەم و کۆتایی

مارکس دەڵێ” هونەر هەمیشە و لەهەرشوێنێکدا دانپیانانێکی نهێنیەکانە، لە هەمان کاتدا بزوتنەوەیەکی نەمری سەردەمی خۆیەتی".

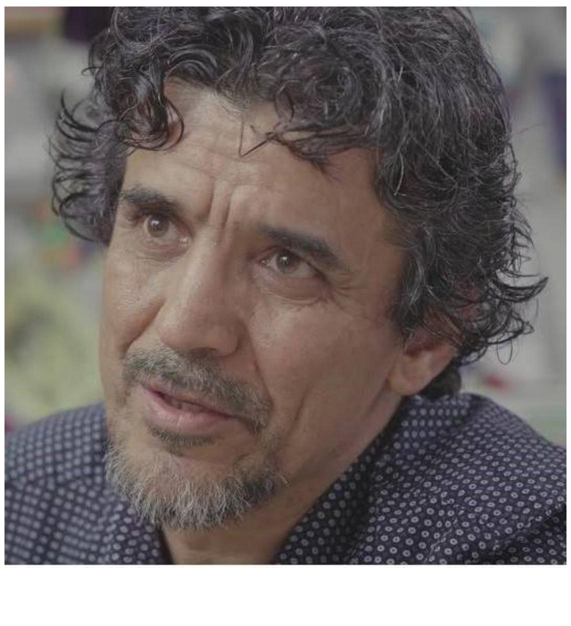

داماڵینی هونەر لە لێپرسراوێتی ڕەوشتە کۆمەڵایەتیەکان و سیاسەت و مێژوو، داماڵینە لە نرخی ئیستاتیکی خودی هونەر خۆی، بەو مانایەی کاتێک مەنزووری ئەخلاقی لە هونەر دائەماڵرێت، بێگومان هونەری بێئامانج، بێمانا وبێمەبەست خۆی نمایش دەکات، چونکە هونەر لە سیاقی ژیاندا خۆی ئەدۆزێتەوە، چۆن دەتوانین بێ ئامانج لە هونەر بۆ هونەر بڕوانی؟

لە بەرەبەیانی دروست بوونی هەموو شارستانیەتەکاندا و هەتا ئێستاش هونەر و سیاسەت یەکانگیر و بگرە یەکتریان تەواو کردووە، هەرگیز سەربەخۆ نەبووە، چ ئەوەی دەسەڵات هونەری بۆ پیرۆزکردنی خۆی بەکارهێنا بێت، یاخود گۆڕهەڵکەنی بووبێت. لە هەموو قۆناغ و ئاڵوگۆڕەکاندا بمانەوێ ونەمانەوێت بەشێکی کاریگەر بووە و لە ئینەرجی هونەرمەندان وئەدیبان ئیستیفادە کراوە، لە هەمان کاتدا لە هەموو بزوتنەوە ئازادیخوازەکانیشدا؛ هونەر و ئەدەب داینەمۆیەک بووە بۆ زیندوو ڕاگرتن و چوونە پێشەوەی هەموو شۆڕشەکان.

هەر بۆیە مارکسیستەکان کاتێک پشتیوانی لە ڕیالیزمی سۆشیالیستی دەکەن، و وەک پەیام وسەرچاوەیەکی هۆشیاری چینایەتی لێی دەڕوانن پێیان وایە ئەم ڕێبازە هونەرییە ئاوێنەی خەبات و تێکۆشانی چینی کرێکارە بۆ دنیایەکی باشتر. نووسەرانی سۆشیالیست (هونەر بۆ هونەر (بێگومان (مەبەست ئەدەبیشە) بە قاوغێکی بەتاڵ ناوزەد دەکات .کاتی خۆی سەرۆکی سەنیگالی (لیۆپۆلد سێنگۆ) (سەر بە پارتی سۆشیالیستی سەنیگال) هەروەها خانم (چینوا ئەچێبێ)ی نووسەر وئەنتی کۆلۆنیاڵ ئەو بابەتەیان وەک ڕوانینێکی دیاریکراو پەیوەست بە بابەتی هونەر وداهێنان سەبارەت بە ئەستاتیکای ئەفریقییە رەشەکان(ئەم زاراوەیە خۆی وا هاتووە) وەرگرتووە. سێنگۆ ئەڵێت "هونەر ئەرکی کاریگەری هەیە و هونەر بۆ هونەر لە ئەفریقیا بوونی نییە." (ئەچێبێ) جەخت لەوە ئەکاتەوە کە "هونەر بۆ هونەر هیچ نییە جگە لە بۆگەنێکی ناخۆش." بیریار وشیکاری مارکسی والتەر بینجامین ساڵی ١٩٣٦ بابەتێک لە ژێر سەردێڕی (کاری هونەر لەسەردەمی بەرهەمهێنانی میکانیکی)دا ئەنووسێت. سەرەتا باس لە پەرچەکرداری هونەری تەقلیدی ئەکات لەسەر داهێنانەکانی بواری بەرهەمهێنان، لە درێژەی باسەکەیدا ئاماژە و وەسفی هونەر بۆ هونەر ئەکات و بە بەشێک لە (لاهوتی هونەر) ناوی دەبات، کۆتایی باسەکەی گفتوگۆی پەیوەندییەکانی نێوان هونەر وفاشییەت ئەکات، قسەیەکی (مارینێتی) فیوچەریست بە نموونە ئەهێنێتەوە کە دەڵێ" با هونەر داهێنانی خۆی بکات، لەگەڵ ئەوەشدا کە دونیا وێران دەبێ" (دیگۆ ریڤێرای هونەرمەند وئەندامی پارتی کۆمۆنیستی مەکسیکی) دەڵێ" تیۆری هونەر بۆ هونەر مەودای دابەشکردنی هەژار و دەوڵەمەندەکان فراوانتر ئەکات." جگە لەوەش جوڵانەوەی هونەر وەک کەرەستەیەکی کۆمەڵایەتی لە بەهای خۆی دائەبڕێت. ماوتسی تۆنگ دەڵێ" شتێک نییە وەک هونەر بۆ هونەر کە هونەر دەخاتە سەروو چینەکانەوە، هونەر وئەدەبی پرۆلیتاریا بەشێکە لە قضیەی پرۆلیتاریای شۆڕشگێڕ." لینینیش دەڵێ" هونەر چەرخ وماشێنی هەموو شۆڕشێکە“.

کاوان قادر

سەرم خەریکە مێرولە دەگرێت

سەرم خەریکە مێرولە دەگرێت

....

سەرم خەریکە دەبێتە شارە مێرولەو
دایکم هەزار جار پێم دەڵێت
کوڕم ئەوەندە بەتوندی
دەسکی دەرگاکەی دەرەوە
ڕامەکێشە
چۆلەکەکانی ئەم دەڤەرەی
ئێمە ئەمەندە خەویان سوکە
بەترپەی پێی
مارمێلکە ماتەکانیش ڕادەچڵەکێن

....

نازانم ئەم سەرە لەسەری خۆم
ناچێت
ئەی کەی ئەم دەستانە دەستەکانی
منن
هەرڕۆژەی یەکێکیانم لێ دەکەوێت
خۆمم بۆناناسرێتەوەو
ناتوانم ئەم مێرولە چەتوانانە
لەخۆم بتەکێنم و
ئیتر ئەوەندە بیرلەوە نەکەمەوە
ببمە سەرۆکێکی درۆزن و
ئەوەنەش سوێند بەسەری نەوت
نەخۆم

....

ئەم سەرە لەسەری خۆم ناچێت
هەر بەوەدا دەزانم پێش من
دەخەوێت
پێش من خەبەری دەبێتەوەو
پێش منیش سەرخۆش دەبێت
ئەم سەرە لەسەری خۆم ناچێت
بەوەدا دەزانم
من بەدەستێك دەست لەمردن
ڕادەگرم
ئەو پێش لەمن ناوی خۆی

لەسەر تابوتێکی دزراو. هەڵدەکۆڵێت

....

ئەم سەرە لەسەری من ناچێت
دەنا ئەوەندە حەزی لەتەنیایی
نەدەب و
ئەوەندەش
لەملاو لا بەسەرخۆشی هەڵیان
نەدەگرتەوەو
ئەوەندە نەدەچونە ژێر باڵەکانی
ئەم هەناسانە
لەهەناسەکانی من ناچێت
ئەم تەنیایانە
لەتەنیایەکانی من ناچێت
بەوەدا دەزانم
کراسەکەی بەبێ وتوکراوی
لەبەر دەکات و
قژیشی بەلای چەپدا لادەدات
ئەم سەرە سەری من نیە
دەنا ئەوەندە لەملاو لا
نەمدەهێنایەوەو
ئەوەندەش
بۆی نەدەگریام

....

حەکیم میرزا ١٢/٦/٢٠١٩

بەرهەمی تازەی هونەرمەند هیوا سالّح

هەندێک قۆناغی مێژوویی و دیاریکراوی پەرەسەندنی هونەر هەن، هیچ چەشنە پەیوەندییەکیان بەگەشەکردنی کۆمەڵەوە نییەو مەرج نییە هونەرو بنەمای ماددی کۆمەڵ وەک دوو هێڵی تەریبی هاوشانی یەکتر بن و سەرخانێکی گونجاو و دەقاودەقی ژێرخانە ئابورییەکەی بێت... کارل مارکس

هەواڵی نارەزایەتییە کرێکاری و جەماوەرییەکان

ئامادەکردنی شوان عەزیز و ئاراس ڕەشید

هیوای بزووتنەوەی " ئێلەگ زەردەکان" لە هەفتەی ٢٩هەمینی نارەزایەتیەکانیان؟

ژمارەی خۆپیشاندەران لە هەفتەی ٢٩هەمینی نارەزایەتیەکانی بزووتنەوەی" ئێلەگ زەردەکان" لە ٢٦٠٠ کەس لە سەرتاسەری فەرەنسا تێنەپەڕی بوو، ١٣٠٠یان لە پاریسی پایتەخت بوو. ئەمەش ئاماژەیەکە بۆ پاشەکشەی بەردەوامی ئەو بزووتنەوەیە لە ژمارەی بەشداربووانیدا.

لە کەش و هەوایەکی تاڕادەیەک ئارامدا، و لە هەفتەی ٢٩هەمینی نارەزایەتیکاندا، چەند هەزار نارەزایەک لە بزووتنەوەی" ئێلەگ زەردەکان"ی فەرەنسا خۆپیشاندانیان ئەنجامدا.

بەپێی ژمارەی ئامارەکانی وەزارەتی ناوەخۆی ئەو وڵاتە (لە کاتێکدا خۆپیشاندەران بە گومانن لە ژمارەکانیان)، لەسەرتاسەری فەرەنسا ژمارەی بەشداربووان گەیشتۆتە ٢٦٠٠کەس، ١٣٠٠یان لە پاریس بووە، ئەمەش کەمێک لە هەفتەی پێشووتر کەمتر بووە. خۆپیشاندەران شیعاری "دادوەری کۆمەڵایەتی، دادوەری لە باج، و دژ بەسەرمایەداری و دنیایەکی باشتر و ماکرۆن دەست لەکاربکێشەوە' یان بەرزکردبۆوە و دەیانگووتەوە.

ئەم بزووتنەوە جەماوەریە بێوێنەیە، بۆیەکەم جار دوای تووڕەبوون لە باج و دژ بە سیاسەتە کۆمەلایەتیەکانی حکومەت سەریهەڵدا، پاشان بوو بە بزووتنەوەیەکی چەند لایەنە. دوای چەند مانگێک لەو بزووتنەوە جۆراوجۆرە کە دەیان هەزار خۆپیشاندەری بۆلای خۆی کێشکرد، و هەندێک جار ژمارەیان لە ٢٨٠هەزار کەس تێپەڕی دەکرد، ئەم بزووتنەوەیە پاشەکشەی پێوەدیار بوو. لە ١٨ی مانگی مەی ژمارەی خۆپیشاندەران ١٥٥٠٠کەس بوو، لە ٢٥ی مەی کەم بووەوە بۆ ١٢٥٠٠کەس.

سەرەڕای ئەوەش ژمارەی ئەو خۆپیشاندەرانەی کە ئاژانسی هەواڵەکان دەیان دوێنن هەر بەهیوان .

لە لایەکی دیکەوە، داواکاری گشتی پاریس ڕایگەیاند کە ئەم هەفتەیە دادگایی ئەو پۆلیسانە دەکرێت کە توندوتیژیان لە خۆپیشاندانەکاندا بەکارهێناوە. ئەم ڕاگەیاندنە نەقابەی پۆلیسی تووڕەکردووە. سەرەڕای ئەوەش ژمارەیەک لە خۆپیشاندەران لە شەقامەکانی پاریسدا شیعاری دژ بە پۆلیسیان بەرزکردبۆوە.

لە سەرەتای دەستپێکردنی بزووتنەوەکە نزیکەی ٢٤٤٨ خۆپیشاندەر بریندار بوون، ئەوەش بەپێی ڕاگەیاندنی وەزارەتی ناوەخۆ لە ١٣ی مەی. بەپێی ئامارێک کە ڕۆژنامەوانێکی سەربەخۆ بەناوی دەیڤد فۆفرسنیە پێی هەڵساوە، **٢٤کەس لەو بریندارانە چاویان دەرهاتووە و ٥ کەسیشیان دەستی بڕاوەتەوە.** لەبەرامبەردا، وەزارەتی ناوەخۆ دەڵێ ١٧٩٧ لە هێزەکانی سەربە ئاسایش بریندار بوون بەتایبەتی لە پۆلیس و دەرەک.

چاوەڕوان دەکرێت کە شەممەی داهاتوو لە فەرەنسا خۆپیشاندان بکرێت، سەرەڕای ڕێپێوانی کەمئەندانمان لە ڕۆژی یەکشەممە.

کرێکارانی هۆنک کۆنگ دژی ڕادەستکردنی کەسانی چالاکوان و ئۆپۆزسیۆنی سیاسین

یەکێتی کرێکارانی سەربەخۆ لە هۆنک کۆنگ چوونە پاڵ خۆپیشاندانی مەزن دژ بە یاسای پێشنیارکراوی نوێ.

نزیکەی ملیۆنێک هاوڵاتی ڕژانە سەر شەقامەکانی هۆنک کۆنگ لە ٩ی حوزەیرانی ٢٠١٩، دژ بە یاسای پێشنیارکراو، کە ڕێگە دەدات بە ناردنەوەی کەسایەتی سیاسی ئۆپۆزسیۆن و

چالاکوانانی سیاسی بۆ چین. IUFئەندامانی یەکێتی نەقابەکانی کرێکارانی هۆنکۆنگ (تاقە یەکێتی سەربەخۆیە لە چین) بەشێوەیەکی چالاکانە بەشداری بزووتنەوەی نارەزایەتی فراوانی خەڵکی کرد بەدژی ئەو پرۆژە یاسایە.

سەرەڕای نارەزایەتی مەزن و فراوان بەدژی ئەو یاسایە، بەڵام سەرۆکی جێبەجێکاری هۆنک کۆنگ کە لەلایەن کاربەدەستانی چینیەوە ساڵی ٢٠١٧ پاڵپشتی لێکراوە، هەوڵدەدات بۆ تێپەڕکردنی ئەو پرۆژە یاسایە، بۆئەوەی کاری پێبکرێت.

بەرزبوونەوەیەکی چاوەڕوان نەکراو لە داواکاری بیمەی بێکاری لە ئەمەریکا!

هەفتەی ڕابردوو ژمارەی ئەوانەی داواکاریان پێشکەش کردووە، بیمەی بێکاری لەبەرامبەر بێکاریی لەبەرزبوونەوەیەکی چاوەڕوان نەکراودا بوو. ئەوەش دەبێتە مەترسی لە لەدەستدانی تاودانی کار لەبازاڕ دوای ئەوەی دەستکەوتنی کار لەمانگی ئایار گەشەی بەخۆوە بینی.

بەپێی ئاژانسی(ڕۆیتەر)، وەزارەتی کاری ئەمەریکی ڕۆژی٥شەممە ١٣/٦/٢٠١٩ گووتی: داواکارییە تازەکان بۆ بیمەی بێکاری بە ئەندازەی ٣هەزار داواکاری بۆ ئاستی ڕێژەی کارکردە وەرزیەکان گەیشتە ٢٢٢ هەزار لە کۆتایی ئەم هەفتەیە ٨ی حوزەیران.

دوای ڕێکخستنی داتاکانی هەفتەی پێشوو دەرکەوت کە هەزار داواکاری لە سەرووی مەزەندەکانی پێشوو بوو.

نێوەندی بزووێنەر بۆ ٤ هەفتە بۆ داواکاری تازە بۆ بیمەی بێکاری کە پێوەرێکی دەقیقترە بۆ بازاڕی کار و دووردەکەوێتەوە لە گۆڕانکاریەکانی هەفتانە، بەرزبۆوە بە ئەندازەی ٢٥٠٠ داواکاری بۆ ٢١٧ هەزار و ٧٥٠ داواکاری لە هەفتەی ڕابردوو.

ئابووری لە مانگی ئایار تەنیا ٧٥ هەزار کاری دروستکردووە، حکومەت لە هەفتەی ڕابردوو ئاماژەیدا بەوە کە کرێی ساڵانە لەسەرخۆتر بەرزبۆتەوە لە ٨مانگی ڕابردوودا.ڕاپۆرتی ئەمڕۆ ١٣/٦ دەریخست کە ژمارەی ئەوانەی بەردەوامن لە وەرگرتنی بیمەی بێکاری لە دوای هەفتەی یەکەمی بە بڕی ٢هەزار کەس بەربۆتەوە بۆ ١,٧٠ ملیۆن کەس لە کۆتایی هەفتەی یەکەمی مانگی حوزەیران، ئەمەش بەرزترین ئاستە لە مانگی ئازارەوە.

مانگرتنی بۆڕیچیەکان لە هەرێمی ئۆنتاریۆی کەنەدا

لەم هەفتەیەدا مانگرتن لە هەموو شاروشارۆچکەکانی هەرێمی ئۆنتاریۆ دەستییپێکرد، بەجۆرێک کە ١٢٠٠٠ ئەندامی یەکێتی بۆڕیچیەکان دەستیان دایە مانگرتن. ئەمە یەکەم مانگرتنی گەورەیە لە سەردەمی سەرۆک وەزیرانی پارتی پارێزەران دەگ فۆرد، و ڕەنگە کاریگەری گەورەی هەبێت لەسەر زۆرێک لە پرۆژە پیشەسازی و ژێرخانە گەورەکان لە ئۆنتاریۆ.

کرێکاران بە زۆرینەیەکی ڕەها دەنگیاندا بەمانگرتن. ئەمەش دوای ڕەتکردنەوەی کۆمەڵەی بەڵێندەرانی میکانیک لە ئۆنتاریۆ (ڕێکخراوی خاوەن کارەکان لە پیشەسازی) بۆ داواکاریە سەرەکیەکان و مل نەدان بۆ داواکاریەکانیان.

٢ لەو داواکارییە سەرەکیانە ئەوەیە خاوەن کارەکان پێداگری لەسەر دەکەن: سەعاتکاری زیادە دوای ٣٦ سەعات کار و دەرچوون لە هەستکردن بە ئەقدەمیەی کرێکاران. هەمان هۆکار بووەتە هۆی مانگرتنی یەک مانگەی کرێکارانی پلێت لە ئۆنتاریۆ.

لە کاتێکدا پیشەسازی بیناسازی پێشکەوتنی گەورەی بەخۆوە بینیوە، خاوەن کارەکان دەیانەوێت دەستکەوتەکانی کرێکاران کەم کەنەوە کە چەندان دەهەی بەدەستیان هێناوە.

خاوەن کارەکان لەهەوڵدان کە خۆبەخشانە کرێکارەکان ٤٠ سەعات لە هەفتە کار بکەن و بەوجۆرە درز بخەن نێو کرێکاران خۆیان و یەکێتیەکەیان کە نابێت لە ٣٦ سەعات پرکاربکرێت لە هەفتەدا. هەروەها لە هەوڵی ئەوەدان کە ڕۆڵی یەکێتی و نەقابەکان کەم کەنەوە بەوەی کرێکارانێک بتوانن دامەزرێنن لە دەرەوەی نەقابەکاندا بن بۆئەوەی مافەکانیان بەئاسانی وەرنەگرن.

یونیسێف هۆشداری دەدات لە بەرزبوونەوەی کاری منداڵان لە عێراق.

ڕێکخراوی یونیسێف (ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان بۆ منداڵان) هۆشداری دەدات لە بەرزبوونەوەی کاری منداڵان لە عێراق بۆ نیو ملیۆن منداڵ.

بەپێی بەیانێکی ئەو ڕێکخراوە کە بۆ ڕادیۆی(سەوا)ی ئەمەریکی نێردراوە، ڕۆژی ٥ شەممە ١٣/٦ باس لەوە دەکات کە نزیکەی نیو ملیۆن منداڵ کە تەمەنیان لە خوار ١٥ساڵیدایە، خوێند و خوێندنگایان جێهێشتووە و ناچار بەکار کراون. هەندێک لەو کارانە تاقەت پڕوکێن و زەحمەتن بۆ بەدەستهێنانی دابینکردنی ژیانی خێزانەکانیان. ئەمەش دوای ئەوەی وڵات توشی قەیرانی ئابووری بۆتەوە لە ئەنجامی جەنگ و تێکهەڵچوونە یەک لەدوای یەکەکانی کە عێراق دووچاری بۆتەوە.

گرینگی و پێویستی بزووتنەوەی شوورایی

نووسینی: عەبدالرحمن رەسوڵ

لەسەردەمی ئێستادا لەزۆرێک لە وڵاتانی جیهان سیستەمی دەسەڵات بێ ڕوحمانە زۆرینەی خەڵکی کۆمەڵگە دەچەوسێنێتەوە، لەژێر ناوی پاراستنی (نیشتمان ونەتەوە وئایین وفکرو دەوڵەت وحیزب) دا، جۆری سیستەمەکانیش (سەرمایەدارییە کە بەجۆری ئایینی و نەتەوەی و مەلیکی وپاشایی وشاهانشایی وپەرلەمانی) داپۆشراوە کەبەردەوام یاساکان و دەستوور لەدژی ماف و ئازادییەکانی خەڵکی چەوساوەو هەژار و ئازادیخوازو یەکسانیخواز و مرۆڤ دۆستان و ژینگە پارێزەرانی کۆمەڵگە نوێ دەکەنەوە و دەمەزەردی دەکەنەوە بۆئەوەی بەردەوام بن لەگەشدانی بێکاری و هەژاری وجیاکاری وچەوسانەوە وگەندەڵی ودزینی سەروەت سامان وپوڵی گشتی کۆمەڵگە. بەهۆی ناوشیاری خەڵکی چەوساوە و هەژارو بێکارو ئاوارەی کۆمەڵگەوە چەوسێنەران بەردەوام دەبن لەچەوسانەوە و سازکردنی شەڕ وقەیران و بۆگەشەدانی ئاوارەیی وهەژاری و لەناوبردنی مرۆڤەکان..

لەقۆناغی ئێستای مرۆڤایەتیدا هێنانە گۆڕێی بزووتنەوەی شوورایی پێویست و گرینگە بۆ بەشداریکردنی ڕاستەوخۆی خەڵک لەدانانی یاساو دەستوور بەپێی پێویستی و خواستی مرۆڤەکانی کۆمەڵگە بۆهێنانەدی ماف وئازادییەکان کەکۆمەڵگە ئاراستە بکات بۆچەسپاندنی دادپەوەری ویەکسانی وئازادی بێ قەیدوشەرتی سیاسی. لە ڕوویی جیهانییەوە چەند نمونەیەک باس دەکەم، نارەزایەتییەکانی خەڵکی فەرەنسا کەلەناوجەرگەی دەوڵەتانی ئەوروپایە و یەکەمین وڵات بوو ڕێنسانس و ڕیفۆرمی لەئاییندا کرد ودینی لەدەوڵەت جیاکردەوە، سیستەمی کردە سیستەمێکی سیکۆلار.

ئێستاش ئەوا ماوەی چەند مانگە لەساڵی ٢٠١٩ خەڵک لەسەرشەقامەکان داوای گۆڕانکاری دەکات لەیاساکان وبڕیارەکانی دەوڵەت، بەڵام لەبەرئەوەی نەتواندراوە باش نارەزایەتییەکان ڕێکبخرێت و بەئاراستەیەک نارەزایەتییەکان گەشەپێبدەن کەخەڵک خۆی ڕاستەوخۆ بەشداربێت لەڕێگای شووراکانییەوە بۆ یاسادانان و ئیدارەدانی کۆمەڵگا، پارێزەرانی سیستەمی سەمایەداری کەپێکهاتوون لەحیزبەکانی بەشدار لەدەسەڵات و حکومەت وبازرگان وسەرمایەدار و خاوەن کۆمپانیاکان و هەموو ئەوانەی پارێزەری ئەوجۆرە دەسەڵات وسیستەمەن کاردەکەن بۆ لەمپەردانان و پاشکەشەپێکردن وپەرتکردنی نارەزایەتییەکانی خەلک لەجۆری بەڵێن دان وفریودان وزیندانیکردنی خۆپیشاندەراندا. لەگەڵ ئەوەی خەڵکی ناڕازی وخۆپیشاندەران بەردەوامن لەسەرشەقامەکان و نارەزایەتی دەردەبڕن، بەڵام دەسەڵاتدارانی دەوڵەت زۆربە ساردی وەڵامی خواست و داواکارییەکانیان دەدەنەوە. ئەگەرچی بەردەوام بوونی خەڵکی ناڕازی وخۆپیشاندەری فەرەنسا نیشانەی ئومێدو سەرکەوتن وبەدیهێنانی خواست وداواکارییەکانیانە، بەڵام ئەگەر ئەم نارەزایەتی و خۆپیشاندانانە بە جۆرێک ڕێکبخرایە لەجۆری بزووتنەوەی شوورایی خەڵکی، کە سەرجەم شارەکانی بگرتایەتەوە و ئامانجی بەدیهێنانی بەشداریکردنی ڕاستەوخۆی خەڵک بایە لەدانانی یاساکاندا ئەوا سەرکەوتوتر دەبوو. ئەو نارەزایەتییەی کەلەوڵاتانی تری ئەورووپاو ئەمریکاو بەریتانیاش هەروایە پارێزەرانی سیستەمی سەرمایەداری هەموو هەولێک دەدەن بۆپاشکەشەپێکردنی نارەزایەتییەکان یان کەمکردنەوەی خواست و مافەکانیان. هەر بۆیە لەئەنجامی ناڕێکخراوەیی و پەرشوبڵاوی نارەزایەتییەکانەوەیە کە دەسەڵات وەڵامی خوست و داواکارییەکانی خەڵکی ناڕازی نەک ناداتەوە، بەڵکو بەردەوام نەخشەو پلانی ئەوە جێبەجێ دەکات کە پاشەکشە بکات لەو یاسا وبڕیارانەی کەساڵانی پێشتر دەریکردووە لە ڕوویی مافی خانەنیشینی و دابینکردنی بیمە کۆمەڵایەتی و بێکاری ومافی پەنابەرانەوە. لەئەنجامی پەرشوبڵاوی وناوشیاری خەڵکی چەوساوە و پەنابەرانەوە بۆ ڕێکخراوبوونیان لەڕێکخراوی جەماوەری خۆیاندا لەقۆناغی ئێستادا بزووتنەوەی ڕاسیسزم و ناسیۆنالیستی و فاشیزم لەپێشکەوتووترین دەوڵەتانی جیهان نەشونماو گەشە دەکات کەئەمەش خولقاندنی لەلایەن دەوڵەتانی چەوسێنەری سەرمایەداری زلهێزەوە هاوکارو پشتیوانی دەکرێت، بۆئەوەی بەر بەگەشەی بزووتنەوەی کرێکاری و ئازادیخوازی ومرۆڤدۆستی بگرێت.

نارەزایەتییەکانی خەڵکی سودان بەهۆی ئەوەی لەسەرەتاوە ڕێک نەخرابوو لەناوبزووتنەوەیەکی جەماوەری شوورایيدا کەئامانجی وەرگرتنی دەسەڵات بێت لەلایەن خودی خەڵکەوە. کەخودی کەخەڵکی ناڕازی بەشداربێت لەدانانی یاساو بەڕێوەبردنی دەوڵەت وکۆمەڵگەی سوداندا، خەڵکی ناڕازی سودان تەنها ئامانجی ڕووخانی ڕژێم وسیستەمی چەوسێنەر لەجۆری کەسەکان بوو، نەک لەجۆری سیستەمی چەوسێنەر. هەربۆش لە دوایی نەمانی دیکتاتۆر لەشێواز کەسەکەدا بەهەمان جۆری ڕابردوو، بەڵکو خراپتریش لەژێر ناوی پاراستنی نیشتمان ودەوڵەتدا دیسان کەوتنە گیانی خەڵکی ناڕازی و ڕاپەڕیوی سودان بۆ پاشەکشەپێکردنی لەخواست و داواکارییە ئینسانییەکانیان وگەشەی بزووتنەوەی ئازادیخوازی وپێشکەوتخوازی لەسودان. کەواتە لەئێستادا خەڵکی ناڕازی تاکە ڕێگایان ئەوەیە بزووتنەوەی شوورایی خۆیان بەهێز بکەن و دەست بەهەڵبژاردنی شووراکانیان بکەن و لەهەر گەرەک و شارێک کە بۆیان دەکرێت دەسەڵات وسیستەمی شوورایی دابمەزرێن وبەرگری لێبکەن. لە عێراق پاش چەندین ساڵ لەدوایی ڕووخانی ڕژێمی فاشی بەعسی، خەڵکی عێراق زۆرینەی لەهەژار وبیکاری دا دەگوزەرێت، هەربۆیە بەردەوام خەڵک ناڕازییە، بەڵام کێشەی گەورە ئەوەیە نارەزایەتییەکانی خەڵکی عێراق پەرش و بڵاوە بەهۆی نووشیاری خەڵکەوە نارەزایەتییەکانی خەڵک ئاراستە دەکرێت بۆهێنانەدی بەرژەوەندی وسوودی سەرۆکی (حیزب وخێڵ وعەشیرەت وئایین ونەتەوەکان) ڕۆژانە لەکەناڵی ڕاگەیاندنەکان و لەفەیسبووکەوە خەڵکی ناڕازی بێزاری خۆی بەرامبەر سیستەمی چەوسێنەری دەوڵەتی ئایینی عێراق دەردەبڕێت و لەسەرشەقامی شارەکان خۆپیشاندان ونارەزایەتی دەردەبڕێت بۆهێنانەدی ماف و ئازادییەکانیان وباشکردن ودابینکردنی خزمەتگوزاری وداواکاری وخواستەکانیان، بەڵام لەلایەن پارێزەرانی سیستەمی چەوسێنەری عێراقەوە وەلامیان نادرێتەوە وساڵ لە دوای ساڵ پاش چەندین هەڵبژاردن وگۆرانکاری لەسەرۆکی وەزیران وسەرۆکی پەرلەمان وسەرۆکی کۆمارو وەزیرو ئەندام پەرلەمانەکان کۆمەڵگەی عێراق لەڕووی دەست ڕاگەیشتن بەباشبوونی خزمەتگوزارییەکان و دابینکردنی ماف وئازادییەکانەوە لەپاشەکشەی بەردەوامدایە. چارەسەریش بەندە بەخودی خەڵکی ناڕازی وچەوساوە وکرێکار وئازادیخوازانەوە، کەخۆیان لەبزووتنەوەیەکی شوورایی ڕاستەوخۆی خەڵکیدا ڕێکخراو بکەن و داوای گۆڕانی سیستەمی چەوسێنەرو نابەرابەر بکەن کە خەڵک خۆی یاساکان وسیستەم دابنێت، نەک سەرۆکی حیزب وخێڵەکان لەباشووری کوردستان ئەوا زیاتر لەچەندین ساڵە دەسەڵات وحکومەت لەلایەن حیزبەکانەوە کە لەسەربنەمایی سیستەمی خێڵایەتی حیزبی دامەزراوە بەڕێوەدەچێت و پارێزگاری لێ دەکرێت، لەشێوازی بەڕێوەبردندا لەلایەن پارتی دیموکراتی کوردستانی عێراقەوە بەڕێوەدەبرێت و زۆرترین دەسەڵاتەکانی بەدەستەوەیە، بەڵام لەناوەڕۆکدا سەرجەم حیزبەکانی باشووری کوردستان بەحیزبەکانی بەناو ئۆپۆزیسیۆنیشەوە کەبزووتنەوەی گۆڕان وئیسلامییەکان وحیزبەسێبەرەکانی یەکێتی وپارتی وحیزبی شیوعی بەرگری وپارێزەری لەمانەوەی ئەم جۆرەسیستەمە خێڵایەتی وحیزبییە دەکەن، لەشێوازدا قسە لەگۆڕانی بەشێک لەسیستەمی چەوسێنەر دەکەن بە ڕیفۆرم وچاکسازی، بەڵام ئەوا زیاترلە ٢٨ ساڵە باس لەپێویستی ڕیفۆرم دەکرێت لەسیستەمی چەوسێنەری باشووری کوردستاندا هیچ جۆرە ڕیفۆرم وچاکسازییەکیش ڕووی نەداوە، گەشەی بێکاری وهەژاری وئاوارەیی وسازکردنی قەیران وکێشەو خراپی خزمەتگوزاری و بەرتەسککردنەوەی ئازادی ڕادەربڕین وزیندانیکردنی هەڵسوڕاوانی ئازادیخواز و تیرۆرکردنی ڕۆژنامەنووسان و کەسانی ڕەخنەگر لەسیستەمی چەوسینەری باشووری کوردستان هەر بەردەوامەو درێژەی هەیە، کەچی سەرۆکی حیزبەکان وئەندامانی پەرلەمان سەرۆکی حکومەت خەڵات دەکەن و پۆست وپلەی لێپرسراوێتی بەرزدەکەنەوەو دەیکەنە سەرۆکی هەرێمی باشووری کوردستان لەساڵی ٢٠١٩، هەرچەندە کێشە ئەوە نییە کێ دەبێتە سەرۆکی هەرێم، بەڵکو کێشە ئەوەیە بۆخەڵک کەهەمان سیستەم درێژەی پێ دەدرێت. لەقۆناغی ئێستادا دەبێت ئەوە بزانین کەخەڵکی هەژارو چەوساوەو...

کرێکار و زەحمەتکێشی کوردستان بەهۆی ناهۆشیاری و خۆشباوەڕیان بەومافیایانەی حیزبەکانی باشووری کوردستان کە لەژێرناوی کوردایەتی دا ٢٨ ساڵە کۆمەڵگە وێران و بێمافی دەکەن وژینگە وێران دەکەن. ئەم دەسەڵاتدارانە بازرگانی بە ژیانی خەڵکی قۆناغی ئێستاو نەوەکانی داهاتووەوە دەکەن. هەر ڕۆژەی هێزێکی داگیرکەر دەهێنە سەر ماڵی خەڵک و سەروەت وسامانی سەرزەوی و ژێر زەوی ئەدزن وتەخشان وپەخشانی پێدەکەن و ڤێلاو میوانخانەو کۆمپانیاو یانە وخانوو وشوقەی لە وڵاتانی عەرەبی وئەورووپا پێ دەکڕن. ئێستاش لەدوای بەدەستەوەدانی کەرکوک و شەنگال و خانەقین و مەخمور و لەداهاتوودا نۆرەی سلێمانی و هەولێر و دهۆک زاخۆش دێت کەبیفرۆشن و بەوجۆرە بێت داگیر دەکرێت لەلایەن دەوڵەتانی داگیرکەرەوە هەرچەندە لەڕوویی سیاسییەوە داگیرکراوە. هەر ڕۆژەی شارێک بە دەوڵەتێک دەفرۆشن..

ئەگەرخەڵکی باشووری کوردستان دەیەوێت ڕزگاری بێت لەدەست چەوسانەوەو هەژاری ونابەرابەری وبێکاری و ئاوارەکردندا کە بەردەوام خۆشەویستانیان لە دەریا وڕێگاکانی ئەورووپا نەبنە قوربانی ئەوا دەبێت بەهێزو توانای هۆشیارانەی خۆیان بێنە مەیدان و لە ڕێکخراوی شورای گەڕەک وشارو شوێنی نیشتەجێی بوونی خۆیاندا خۆیان ڕێکخراو و یەکگرتوو بکەن، ڕێگە بە هیچ حییزب و ڕێکخراوێکی حزبی نەدەن دەست بەسەر ڕێکخراوەکەیاندا بگرێت و بەحیزبی بکات. خۆیان خۆیان بەڕێوەبەرن، لەمڕۆوە دەست بەگفتوگۆو ڕاگۆڕینەوە بکەن لەسەر چۆنێتی ڕێکخراوکردنی نارەزایەتی وخۆپیشاندانەکانتان لەناوبزووتنەوەیەکی شوورایی بەهێزو پرکاریگەردا دوور لە کاریگەری دانانی سیاسەتی بازرگانی سەرۆکی حیزبە مافیاکانی باشووری کوردستان، لەقۆناغی ئێستا زەمینەی دروستکردن وگەشەدان بەبزووتنەوەی شووراکان بۆ خەڵکی کوردستان زۆر لەبارترە لە سالی ١٩٩١.لەبەرئەوەی سالی ١٩٩١خەڵکی باشووری کوردستان جۆرو دەسەڵاتی حیزبەکانی نەبینیبوو، بەڵام ئەوا ٢٨ ساڵە دەچەسێتەوە لەژێر سیستەم و دەسەڵاتیان هەروەها ئاستی وشیاری ژنان وگەنجان ولاوان باش گەشەی کردووە، ئیمکاناتی ڕاگەیاندن ئاسانترە، لەلایەن هەمووکەسێکەوە دەتواندرێت فەیسبوکەکەی وموبایلەکەی بکاتە مەیدانێک بۆ داکۆکیکردن لەهێنانەدی نان کار ئازادی، حکومەتی شوورایی، مەیدانی کاری هاوبەش لە نێوان ئەوحیزب و ڕێکخراو گروپانەی خواستی هێنانەدی ماف وئازادییەکانی خەڵکیان هەیە لەبارە. هەروەها ئەرکی هەڵسوڕاوانی کرێکاری، جەماوەری، ژنان، لاوان، ژینگەپارێزانە لەڕێگای کۆبوونەوەی گشتی ڕێکخراوەی سەربەخۆی خۆیان پێکبهێنن. سەرکەوتن وهێنانەدی خواست وداواکاری خەڵکی نارازی بەندە بەگەشەی ئاستی وشیاری و تێگەیشتن لە ئیدارەدانی خۆبەڕێوەبەری شوورایی و هەڵگرتنی بەرپرسیاریەتی وجۆرێک لەڕابەرایەتی خود کردن لەلایەن کرێکار و خەڵکی زەحمەتکێش وچەوساوە بۆ بەڕێوەبردنی دەسەلاتی ئیداری وسیاسی و ئابووری کۆمەلگە، کە لەڕێگای نوێنەرانی هەڵبژێردراوی ڕاستەوخۆی خەڵک لە کۆبوونەوە گشتییەکان کە هەڵدەبژێردرێن. بەسە ئیتر وەرنە مەیدان بەتێکۆشانێکی هاوبەش و گشتگیر دوور لەلوکاڵی و ناوچەگەرێتی. شەقامەکانی شار پڕبکەن لە دەنگی نارەزایەتی وبەرزکردنەوەی خواست وداواکاری (نان، کار، ئازادی، حکومەتی شوورایی) با بکرێتە داواکاری ڕۆژانەو بەردەوامی خەڵکی ناڕازی باشووری کوردستان. هەروەها مەرگ و نەمان بۆ دەسەڵاتی دزو گەندەڵ و مافیاکان لە کوردستان دروشمی هەمووان بێت.

خەڵکی ئێران و ڕۆژهەڵاتی کوردستان ماوەی چل ساڵە بەتوندترین جۆرو شێواز دەچەوسێندرێنەوە وزیندانی دەکرێن و ئازارو ئەشکەنجەو لەسێدارە دەدرێن وکۆڵبەرانیان تیرۆردەکرێت لەلایەن پارێزەرانی سیستەمی فاشیزمی ئیسلامی ئێرانەوە.

گرینگە خەڵکی ڕۆژهەڵاتی کوردستان و ئێران وشیاربێت و ئەوە بزانێت دابینکردنی داواکاری و خواستە ڕەواکانی خەڵکی هەژارو چەوساوەو کۆڵبەرو کرێکارانی نارازی هەنگاوێکی بەهێزی بەرەوپێشچوونی کۆمەڵگەیە بەرەو هێنانەدی ماف و ئازادییەکانی تەواوی تاکەکانی کۆمەڵگە. ئەگەرچی بە دڵنیاییەوە سیستەمی فاشیزمی ئیسلامی ئێران بەهیچ جۆرێک مل بەدابینکردنی خواست و داواکارییەکانی ئێستای کرێکارانی ناڕازی نادات کەواتە ئەرکی هەموو لایەکە بە گەشەدان بەهاوخەباتی تێکۆشانی ئازایخوازانە خەبات و نارەزایەتییەکانی شارەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان و ئێران بە گوڕترو بەجۆشتر بکات، بۆئەوەی هەرچی زووترە گوێ بیستی سەرکەوتنی تێکۆشانەکانی خەڵکی ناڕازی چەوساوەو کرێکاران بین. سەرجەم نارەزایەتییەکان بکرێن بەیەک ئاراستەی گشتگیر کەتەواوی شارەکان بگرێتەوە و پەرتەوازەیی و پەرشوبڵاوی هێزە جیاوازەکان هەڵبوەشێندرێتەوە، هەموویان بکرێنە یەک نارەزایەتی گشتگیر و بەهێزی جەماوەری، کە سەرجەم بەشە جیاوازەکانی کۆمەڵگە لەخۆبگرێت. هەربۆیە تاکە ڕێگای چارەسەر بۆ کۆتاییهێنانی سەرجەم کێشەو قەیرانەکانی ئێران و کوردستان، بەرپاکردنی شۆڕش و ڕاپەڕینە بۆ گۆڕانکاری لەسیستەمی چەوسێنەرو نابەرابەر و سەرکوتگەری سیستەمی ئیسلامییە و دامەزراندنی سیستەمێکی شورایی ئازاد و بەرابەرە.

ئەویش بە بەهێزکردن و گەشەدان بە تێکۆشانی هاوبەش و یەکگرتووانەی بزووتنەوەی شورایی خەڵکی کودستان و ئێران مسۆگەر دەبێت، پێویستە ئەم جارە لە ئاڵوگۆڕکردن و گۆڕانی سیستەمەدا خەڵکی بە تاقی کردنەوەی جۆرە سیستەمێکی جیاوازتر لە جۆرە سیستەم و دەسەڵاتەکانی ڕابردوو لە جۆری دەسەڵاتی سەرکوتگەری دینی و قەومی ڕوبەڕوویی قۆناغی داهاتوو ببێتەوە، ئەویش لە سەرەتایی هەنگاوەکانی بۆ پێشەوەدا دەسەڵات و ئیدارەدانی خەڵک تاقی بکاتەوە لەجۆری شورایی دا، کە باشترین هەنگاو و نەخشە ڕێگایە کە کۆمەڵگە بەرەو کۆمەڵگەیەکی ئازاد و بەرابەر ئاراستە بکات.

قۆناغی ئێستای ئێران سەردەمێکی هەستیارە بەهۆی هەبوونی وشیاری خەڵکی ناڕازی شارەکانی ئێران و کوردستان بەگشتی وکرێکاران و زەحمەتکێشان بەتایبەتی کە زۆر ئازایانە و تێکۆشەرانە هاتوونەتە مەیدان لە کرێکاران ومامۆستایان وکۆڵبەران وخەڵکی زەحمەتکێش وچەوساوە بۆ بەدیهێنانی ماف و ئازادییەکانیان، پێویستە خەڵک وشیاربێت بەجۆرێک کە دابینکردن و بەدیهێنانی ماف و ئازادییەکان و کۆتاییهێنان بە کێشە وقەیرانەکان بێ ڕاپەڕین و شۆڕش مەحاڵە وهەرگیز بەدی نایە و سیستەمی تیرۆریستی ئێستا ئیسلامی بەهیچ جۆرێک مل نادات بەدابینکردنی خواست و داواکارییەکانی خەڵکی ناڕازی ئێران وکوردستان، بۆیە تەنها ڕێگاچارە ڕێکخرابوونی خەڵکی نارازییە لەجۆری بزووتنەوەی شوراییدا کە لەنێوخۆیاندا بە گفتوگۆ و ڕاگۆڕینەوە و هەڵبژاردنی شوراکانی خۆیان دەست بە تێکۆشانی جۆراوجۆری سیاسی و ڕۆشنبیری و فەرهەنگی و کۆمەڵایەتی بکەن. لە ئێران و ڕۆژهەڵاتی کوردستان و عێراق وباشووری کوردستان هەر وڵات وکۆمەڵگەیەک بێت بە بانگەواز نابێ، بەقسەکردن نابێت بەدروستکردنی گروپ بەندی نابێت بەناو گۆرینی ناوی مەکتەبی سیاسی و کۆمیتەی ناوەندیی ڕێکخراو وحیزبەکان بە ئەندامی شووراکان نابێت، یان بە ناونانی شوورایی کاتی نابێت، بەپیرۆزدانان و دانانی هێڵی سوور بۆرەخنەگرتن لەهەڵەی سیستەمی خێڵ وئایین ونەتەوەکان نابێت، بەڵکو بزووتنەوەی شوورایی پرۆسەیەکە کە لە دروستکردنی ڕیکخراوە جەماوەریەکانەوە دەست پێ دەکا و ئەمەش لە مەیدانی کار و بەرهەمهێناندا دەتوانێ پێشڕەوی بکا و تا دواتر لە ناوەندەکانی تردا دەتوانرێ پێکبێت و ببێتە بزوتنەوەیەکی سەراسەری. ئەمەش پێویستی سیستەم وئیدارەدانی شوورایی یە کە بەواتایی دەرکردنی یاسا وبڕیارەکان لەجۆری بڕیاری بەکۆمەڵ وگەشەدانە بە کۆمەڵکاری، کۆبونەوەی هەڵسوراوان بەتەنیا ناتوانێ ناوبنرێ شوورا و بزووتنەوەی شوورایی. دەبێت ئەوەش بزانین کە شوورا لەگەڕەکدا لە دەورانی ئاساییدا دروست نابێ لە کاتێکدا گەرەک تێکەڵاوێکە لە خەڵکی جۆراوجۆری چینەکان کە بەرژەوەندی جیایان هەیە و پەیوەندی ڕۆژانەیان لە شوێنێکی ترەوە ڕیکدەخرێ. هەربۆیە دەبێ لەو جۆرە شیعاردانە ناواقعیانە دورکەوینەوە کە بەبۆنەی هەڵبژاردنەوە بێ یان کێشەی ناوخۆی حزبە دەسەڵاتدارەکان یان حیزبە ئۆپۆزیسیۆنەکان کە پیمان وابێت بە ڕاگەیاندن ودامەزراندنی گرووپ وحیزبێک بەناوی شووراوە شوورا پێک دێت! ئەوا زۆرهەڵەیە ئەم تێڕوانین وبۆچوونە، ڕاستی ئەوەیە کە کرێکاران و فەرمانبەران وخەڵک بەگشتی لە پرۆسەی ڕیکخراوکردنی نارەزایەتیەکان و لە شوێنەکانی کارکردنیاندا دەتوانن بزووتنەوەی شوورایی دروست بکەن. کۆمۆنیستەکان وئازادیخوزو یەکسانیخوازەکان پێویستە لەم پرۆسەیەدا بەشداربن و دەوری سەرەکی بگێڕن تا بتوانن بزووتنەوەیەکی سەراسەری شوورایی بەگەڕ بخەن. و قۆناغ بەقۆناغ وهەنگاو بەهەنگا بەرەوسەرکەوتنی باشتر بچێت.

بزووتنەوەی شوورایی ئەوەیە کەپەیامی مرۆڤایەتی خۆی پێشکەشی تاکەکانی کۆمەڵگا بکات، کۆماری تیرۆریستی ئیسلامی ئێرانیش شورای هەیە، بەڵام شوراکانی بۆسەرکوتی نارەزایەتی وتێکۆشانە ئازادیخوازی وپێشکەوتنخوازەکانی کۆمەڵگەیە، کەواتە گرینگ ئەوەنییە چ ناوێکی هەیە، بەڵکو گرینگ ئەوەیە چ جۆرە پەیامێکی بۆباشتربوونی ژیانی مرۆڤە چەوساوەکانی کۆمەڵگەی پێیە، بەچ جۆرێک چارەسەری کێشەی نەتەوەیی و چینایەتییەکان دەکات. کەواتە دەرئەنجام دەگەینە ئەو ئەنجامە سیستەمی شوورایی سیستەم وحکومەتێکی مرۆڤایەتییە، نەک سیستەمێکی نەتەوەیی وئاینی، بەڵکو بەهۆی هەبوونی یاساو دەستوورو سیستەمە مرۆڤایەتی و مرۆڤدۆستیەکەیەوە زۆر بەئاسانی دەتوانێت چارەسەری کێشەی سیستەمی میللی ونەتەوایەتی نەتەوەکانی ژێر فەرمانڕەوایەتی خۆیی بکات. ئەمەش بۆئەوە دەگەرێتەوە کە سەرچاوەکەی لەبنیادنانی بەدی هاتووە. هەربۆیە بەسیستەم و حکومەتی شوورایی دەگوترێت دەسەڵاتی خۆبەڕێوەبەری لەلایەن خەڵک خۆیەوە، بەجۆرێکی ئازادانە و بڕیاری کۆمەڵکاری پێشکەوتنخوازانەو مرۆڤایەتیانە.

دەسەڵاتدارێتی شورایی یانی سیستەمێکی سیاسی بنیاتنراو لەسەر بەشداری ڕاستەوخۆ و ئازادانەی بەردەوامی خەڵك لە كاروباری حكومڕانیدا...

درێژەی.... میدیای بۆرژوازی و کۆمەڵکوژیەکانی سودان و یەمەن

ئۆردوگان کە خۆیان شەریکە بەشی کۆمەڵکوژەکانن، بەڵام کە ئێستا بەرژەوەندیان لە سودان و ڕێکەوتنیان لەگەڵ حوسیەکان تێکچووە، تەنیا گۆشەی تاوانەکانی ئێستایان دەردەخەن و بە ڕێکەوتن لەگەڵیان ئەوەش دەبێتە رابردوو.

بەڵام میدیای بۆرژوازی لاپەڕەی رەشی هەریەکە لەو وڵاتانە لەسەر کوشتاری بەکۆمەڵ و برسیکردن و ئاوارەکردنی ملیۆنی خەڵکیان بۆیان گرنگ نییە تەنیا ئەو کاتە نەبێت کەبەرژەوەندیەکانیان لەو وڵاتانەدا دەکەوێتە مەترسیەوە قسەیەکی لەسەر دەکەن، ئەو قسە لەسەرکردنەش بۆ ئەوەیە کاتێک هاوشێوەکانیان بە بەرگی ترو بەناوی ریفۆرم و ئاڵوگۆڕی ڕوکەشی دەسەڵات دێنە سەر کار، بە نوێنەر و دڵسۆزی خەڵک ناوزەدیان بکەن و ئاوێک بەسەر ئاگری نارەزایەتی و خۆپیشاندانی خەڵکدا بکەن و بیان نێرنەوە بۆ ماڵەوەو بۆ چەند دەیەی تر دەسەڵاتی نەگریسی میلیشیاو دیکاتۆرو بنەماڵەی بۆرژوازی مسۆگەر بکرێتەوە.

هاتوهاواری میدیا ئەڵقە لەگوێکانی بۆرژوازی لە هەڕەشەی جەنگی نێوان ئەمریکاو ئێران کە ناوچەی رۆژهەڵاتی ناوەڕاستی بەخۆوە خەریک کردووە، لەسەر ئەوە نییە رژێمی جمهوری ئیسلامی ئێران کۆمەڵکوژی ئەنجامداوە، لەسەر ئەوە نییە رژێمی دژی ژن و کرێکار و منالان و مەدەنیەتی کۆمەڵگەیە، بەڵکو لەسەر ئەوەیە کە بەرژەوەندیەکانی ئەمریکاو هاوپەیمانی خستۆتە مەترسیەوە و داوای ڕێکەوتنی لێدەکەن، لەسەر ئەوەیە دەخاڵەتی حکومەتی ئێران لە وڵاتانی ناوچەکەدا زۆرترە لە دەخالەتی ئەمەریکا و دەیانەوێت ئەمە کەم کاتەوە.

بە داخەوە هەموو ئەمانە لەکاتێکدا دەگوزەرێت کە چینی کرێکار، ڕێکخراو نییەو بەهرەمەند نییە لە بوونی حزبی کۆمۆنیست و مارکسی خۆی بۆ رابەرایەتیکردن و دەخالەتی بەدژی هەموو ئەو کومەڵکوژی و بێحورمەتیەی کە بەئینسان دەکرێت لە سودان و جیهادا، وە نەبوونی میدیای بەهێزی ئەم چینە و بزوتنەوەیە لەئاستی دنیادا تا لەبەرامبەر میدیای دەمڕاستی بۆرژوازیدا بتوانێت لەبەرژەوەندی خۆی و خەڵک بەگشتی هەواڵەکان بگوازێتەوەو دنیا لیکبداتەوە، نارەزایەتیەکانی ئێستای سودانیش بەهۆی لەمەیداندا نەبوونی چینی کرێکاری ڕێکخراو لە شوراکانی گەڕەک و شوێنی کاردا و نەبوونی حزبێکی کۆمۆنیستی و مارکسی، نارەزایەتی و خۆپیشاندانەکانیان دەبێتە دەستمایەی هێزو لایەنەکانی ترو دەسەڵاتی بۆرژوازی و سەرمایەداران جارێکی تر بەشێوەیەکی تر درێژە بە تەمەنی نەگریسی خۆیان دەدەن.

ناوەڕاستی حوزەیرانی ٢٠١٩

بۆپێشەوە FORWARD بڵاوکراوەیەکی سیاسی سۆشیالیستییە

کرێکاران، زەحمەتکێشان،لایەنگرانی وشەو دەنگی ئازاد!

بڵاوکراوەی بۆپێشەوە، زمانی تیژ و پاراوی کۆمۆنیستی و ئازادیخوازی ئێوەیە، دەنگ و سەکۆی بزوتنەوەی نارەزایەتی سۆسیالیستیانە، بەدژی نیزامی زاڵمانەی سەرمایەداری و سەکۆیەکی لێبراوە بۆ روبەروبونەوەی فکر و راکەیاندنی دارزیوو فریوکارانەی بۆرژوازی و بزوتنەوەو رەوتە سیاسی و فکری و حزبییەکانی...بڵندگۆی بانکەوازی هاوچینەکانتانە بۆ هاوپشتی و هاوخەباتی، وە دەنگ و مینبەری راستەقینەی ئێوەیە لەدژی هەر زوڵم و ستەمێک کە لە کۆمەڵگای سەرمایەداری ئێستادا، بەرامبەر ئێوە دەکرێت... لەیەک وشەدا، بۆ پێشەوە، سەکۆیەک و مینبەرێکە لە بەرەی شۆرشی کۆمەڵایەتی چینی کرێکاردا، بۆ ژێروژورکردنی دنیای زاڵمانەی سەرمایەداری و دامەزراندنی کۆمەڵگایەکی سۆسیالیستی...

بۆ ئەوەی بۆ پێشەوە، بتوانیت نەخشی چینایەتی و ئەرکی پێناسەکراوی خۆی سەرکەوتوانە بباتە پێشەوە، لە هەواڵی نارەزایەییەکانتان، لە خۆپیشاندان و مانگرتن و خواستەکانتان، لە کێشەو کیروگرفتەکان و ڕێگریەکانی بەردەم خەبات و یەکگرتوویتان، بەردەوام ئاگاداری بکەن... ئەو هەواڵانەی حزب و بزوتنەوە و میدیای بۆرژوازی و سیبەریان، دەیانەوێ بەلاڕی، یان پەردەپۆشی بکەن، ئێوە بە ئێمەی بکەیەنن... ئەو راستیانەی ئەوان پەردەپۆشی دەکەن، لە ڕێگای بۆپێشەوەوە، پەردەی لەسەر هەڵبماڵن... هەواڵی نائەمنی شوێنی کار و قوربانیانی، هەواڵی سەرکوت و دزی و تاڵانی دەسەڵات و کۆمپانیاکانیان، هەوڵی توندتیژی دژ بەژنان و قوربانیەکانیان، هەواڵی پێشێلکاری ئازادیە سیاسیەکان، ئازادی رۆژنامەگەری و ئازادی مافە فەردی و مەدەنیەکان... بە ئێمە بکەیەنن... بۆپێشەوە، دەنگی سازشهڵنەگرو سەکۆی راستبێژی و مەیدانێکی گرنگی ئێوەیە، لە پێناو دنیایەکی باشتردا. لەهەر جێگاو گۆشەیەکی ئەم دنیایەن لەپەیوەندی بەردوامدابن لەگەڵیدا...ئەدرەس ئیمێڵ و پێگەی بۆ پێشەوەیە..

www.bopehsawa.net / ماڵپەری بۆپێشەوە bopeshawa@gmail.com /

درێژەی دوا وتە...

چۆتە سەر. لەهەموو ئەوانە واوەتر نەوتی کوردستان بۆ دەیان ساڵی تر هەرزان فرۆش کراوەو هەرێم زیاد لە ١٠ ملیار دۆلار قەرزدارە... ئازادیی و ئازادییە سیاسییەکان بە تۆرێک لە پیرۆزییەکان کلۆم دراون، مافە فەردی و مەدەنیەکان لە ژێر نوکەرمی دەسەڵاتی پشت بەستو بە شەرع دا، دەناڵێنن و دین و سیاسەت وا تیکەڵ بەیەک کراون، کە نەهجی پەروەردەو خوێندن و یاساکان ئیلهام لە دین وەردەگرن و خەبەرێک لە جیاکردنەوەی دین لە دەوڵەت ویاساو رێساکان نییە و هیشتا کوشتنی ژنان لە ژێر ناوێ شەرەفدا رۆژانە ئامارەکانی هەڵدەکشێ، کاری رۆژنامەنووسی هەمیشە لە ژێر هەڕەشەدایە... سیستەمی "پاشەکەوتی موچە" وەک یەکێک لە داهێنراوە ناوازەکان، دیاری دەستی حکومەت چووە مێژووەوە.

پەیوەندی نێوان هەرێم و بەغدا، لەگەڵ ئەوەدا ماوەیەکی کورتە وا دێتە بەرچاو ئاسایی بوو بێتەوە، بەڵام هیچ نییە جگە لەوەی بەغدا بێ ئەوەی نەوتی رادەست بکرێت، تا ئێستا موچەو بودجە بۆ هەرێم دەنێرێت... لەبەرامبەر دوبارە رامکردنەوەی دەسەڵاتی بزوتنەوەی کوردایەتی تا "پەیمانی عیشق و وەفا" بە یەکپارچەیی خاکی عێراق دەست لێ بەرنەدات... دیارە نەباسێک لە چارەسەری پرسی ناوچەکیشە لەسەرەکان و کەرکوک ئاساییکردنەوەیان هەیە، نەباسێک لە چارەسەری کیشەی یاسای نەوت و غاز، پێشمەرگە، سەرژمێری...تاد. هەیە، ئەوەش کە هەمووان پێی لەسەدا دادەگرن دەستوورە، کەخۆی هەڵگری ڕگەکانی جیاکاری قەومی و دینی و مەزهەبی و تائیفییە.

پەیوەندی هەرێم بە وڵاتانی ناوچەکەوە، پەیوەندیەکی زۆنی یە و هەر کام لە زۆنەکان پەیوەندیان یان باشتر بڵێین گوێرایەڵی دەوڵەتێکن و بێ منەتانەش ئیرادەی سیاسی خەڵکی کوردستان و حزبەکانی ژێر پێدەخەن و بە ئاشکرا تۆپباران و بۆمباباران و لەشکرکێشی دەکەنە ناوی... ئۆپۆزیسیۆنی ئەو وڵاتانەش زۆرتر لەدەست بەسەر دەچن و جموجۆڵ و چالاکیان بەرمەجەکراوە...

شێوازی حوکمڕانی تا هاتووە بەرەو بنەماڵەییکردن براوەو لەباوکەوە بۆ کوڕو ئامۆزا دەسەڵات دەگوازرێتەوە، دەستاو دەستکردنی دەسەڵات تەنها لەدەستی نەوەکان و بەرەبابەکاندا هاتوچۆ دەکات... لە ئێستادا بارەگای بارزانی مەسعود بارزانی باوک و سەرۆکی حکومەت بارزانی کوڕ و سەرۆکی هەرێم برازاو ئامۆزای سەرۆکی حکومەت و سەرۆکی چەندین دەهەی تر لە بنەماڵە ئامادەن بۆ دەستاودەستکردنی دەسەڵات لەنێوان خۆیان و بۆ ئاڵوگۆڕی پۆستەکان!! پەرلەمان و حکومەت ئا ئێستا دیکۆرن بۆ شێواندنی رای گشتی و دنیای دەرەوە و حزبی باڵادەست لە هەردوو زونەکە بڕیاردەرو داینەمۆ و هەمە کارەن...

پەیوەندی نێوان حزبەکان تابڵێی نا سالم و لینگەقوچە... گرژی نیوان حزبە دەسەڵاتدارەکان بەتایبەت لەسەر دەسەڵات و داهات و هەمیشە هەرەشەیەکە بەسەر سەری خەڵکی کوردستانەوە.... باسێک لە جێ بەجێکردنی یاسا بۆ هەمووان لەهیچ شوێنێکەوە دیار نییەو بۆ هەژاران و نەیارانیان چالاک و بۆ بەرپرسەکان و دەوڵەمەندو سەروەتمەندان، بێ وەیی و بێ ڕۆڵە...

سەرۆکی هەرێم لە پەیامەکەیدا بەڵێنی گەورەی لەسەر هەموو ئەو دۆسیانەی سەرەوەدا، پرسیار ئەوەیە چ ڕیگربووە سەرۆکی هەرێم کە خۆی سەرۆکی جێبەجێکاری حکومەت و خاوەنی هەموو دەسەڵاتێک بووە تا ئەو کارانە بکات کە ئەمڕۆ رایگەیاند... تەنانەت زیاتر لە دەهەیەکە سەرۆکی هەرێم و سەرۆکی دەزگای ئاسایشی هەرێم و سەرۆکی حکومەت و داهاتی هەرێم لەدەستی بارزانی باوک و برازا و کوڕدا بووە... هەموو ئەو ماوەیە بەس نەبوو تا دەسەڵات و حکومرانیەکی کەمێک شاری و مەدەنی دابمەزرێنن و لەسەر دەریای نەوتدا ژیان و گوزەرانی هاوڵاتیان باش بکەن و یاسا ڕیزلێبگرن و پەیوەندیەکی هاوسەنگ لەگەڵ وڵاتانی ناوچەکە رابگرن و مافە فەردی و مەدەنیەکان و ئازادییەکان و مافەکانی ژنان ڕیز لێبگرن و سیستەمی خوێندن و پەروەردەیەکی تەندروست زامن بکەن... و سەرەتایی ترین خزمەتگوزارییەکان بۆ هاوڵاتیان مەیسەر بکەن.

پەیامەکەی سەرۆک حکومەت و پەیامی بەشدار بووانی نمایشی سوێندخواردنی هەرێم، دەڵێی بۆ کەسانیک وتراوە کە ئەمرۆ لەهەسارەیەکی ترەوە گوێزراونەتەوە بۆ هەرێم و ئاگایان لەهیچ نییە، میشکیان سفر کراوەتەوە تا دوبارە شتی تازەی پێشتر نەبیستراوو نەبینراو ئەزمون نەکراویان پێ ببەخشن... ئەوە لە کاتێکدایە کە خەڵکی کوردستان بە خوێن و گۆشتەوە تاڵاوی دەسەڵاتی نزیک بە ٣٠ ساڵەی دەسەڵاتی بزوتنەوەی کوردایەتی و دەچێژن و سەرۆکی دەست بەکاربووی هەرییمیش کاراکتەرێک و یەکیک لە بڕیار بەدەستانی نزیک بە دوو دەهەی رابردووی کۆمەڵگەی کوردستان و سەرۆکێکی پێشتر ئەزمونکراوە....

مەراسیمی سوێند خواردنی سەرۆکی هەرێم و دەست بەکاربوونی، مەراسیم و ئاهەنگی نیشاندانی پێگەی زاڵی پارتی و بچوک نیشاندانی نەیارەکانی و قوتبیکردنەوەی دەسەڵاتی سیاسی بوو لەدەستی بنەماڵەی بارزانیدا... پەیامەکەی بارزنی باوک و سەرۆکی هەرێمی دەست بەکاربووش، تەنها دووبارە کرنەوەی ئەو پەیام و بەڵینە سواوانە بوو کە لەچەندین سوێند خواردنی تردا، خەڵکی کوردستان بینیویانە.

خەڵکی کوردستان، کە شاهیدی دەسەڵاتێکی رەشی نزیک بە ٣٠ ساڵەی بزوتنەوەی کوردایەتین، و شاهیدی پاشەوپاش گەڕانەوەی کۆمەڵگەن. شاهیدی سەرکوتی ئازادی و بێمافی و خزمەتگوزارییەکان و تەنانەت بڕینی موچە کارمەندان و موچەخۆرانن. شاهیدی سەرکوتی خوێناوی نارەزایەتییە جەماوەرییەکان و خۆشخزمەتی بە وڵاتانی کۆنەپەرستی ناوچەکە و دوو دەسەڵاتی حزبی لە دوو زۆندا دەبینن، نەک نابێ فریوی بانگەشەکان و پەیامی سەرۆکی هەرێمی نوێ بخۆن، کە دەسەڵاتی نزیک دەهەو نیوێکە ئەزموون کراوە، بەڵکو دەبێ قوڵی خەباتکارانە بۆ کۆتاییهێنان بەو دەسەڵاتە لێ هەڵماڵن و بەریزی ڕێکخراو یەکگرتوانەی خۆیانەوە لە مەیداندا بن.

عەبدوڵا مەحمود

دوا لاپەڕە
سالی سێهەم، ژمارە (54) 15/6/2019
بۆپێشەوە
FORWARD بلاوكراوەیەكی سیاسی سۆشیالیستییە
Forward

هاوکاری سەرنووسەر: ئاراس ڕەشید
نووسەرانی ئەم ژمارەیە:
ئاراس رەشید، عەبدوڵا مەحمود، شوان عەزیز ئەکرەم مەحمود، عەبدالرحمن رەسوڵ، هەتاو عەبدوڵاهی، هیوا ساڵح، کاوان قادر، نوری بەشیر، حەکیم میرزا
بەدوای لێبوردنەوە بەهۆی نیشکالێکەوە ئەم ژمارەیە دۆسیەی تایبەتمان نەبوو...

بۆپێشەوە
سەرنووسەر: عەبدوڵا مەحمود
راوێژکاری سەرنووسەر: ڕێبوار ئەحمەد
بۆناردنی بابەتو پەیوەندی:
bopeshawa@gmail.com
بۆ پەیوەندی بەسەر نووسەرەوە:
abdulla.mahmud@gmail.com
بۆ خویندنەوەی بابەت و وتارەکانی بۆ پێشەوە سەردانی سایتی بۆ پێشەوە بکەن:
www.bopeshawa.net

دوا وتە

سەرۆکی هەرێم، سەرۆکێکی ئەزموونکراو

بەرواری ١٠ ئەم مانگە، لە مەراسیمێکی نمایشیدا سەرۆکی هەرێمی کوردستان سوێندی یاسایی خوارد و وتەیەکی وەکو کارنامەی چوارساڵی داهاتوو پێشکەش کرد. سەرۆکی هەرێم لە وتارەکەیدا بەجیا لە ستایشی زۆری بارزانی بۆ رۆڵی مێژووی و نەخشی ئەو لە کوردستاندا، پێداگری لەسەر.... باشکردنی هەلومەرجی سیاسی کوردستان و هاوڵاتیان، بەهێزکردنی پەیوەندی لەگەڵ بەغداو وڵاتانی ناوچەکە، کارکردن بۆ تەبایی و یەکرێزی نێوان حزبەکان وکارکردنی وەکو سەرۆکی هەموان، زامنکردنی مافەکانی هاوڵاتیان و حکومرانیەکی مەدەنی و ...تاد، کرد.

ئەگەر بەکورتی سەیری چەند لایەنێکی سەرەکی کوردستان لەژێر سایەی دەسەڵاتی بزوتنەوەی کوردایەتی و دەسەڵاتی پارتی و یەکێتی و بنەماڵەی بارزانیدا بکەین، کە پەیامەکەی پێداگری لەسەر کرد، پێچەوانەی پەیامەکەی سەرۆکی هەرێم لەدنیای واقعیدا دەبینین.

ئەگەر وەکو هاوڵاتیەکی سادە، تەلەفزیۆنەکەمان بکوژێنینەوەو سەیری ئەم نمایشی مەراسیمی ناساندن و سوێندخواردنی سەرۆک هەرێم نەکەین و گوێمان ئارام راگرین و گوبیستی وتارو پەیامەکان و وتەی سەرۆکی تازەی هەرێم نەبین، وە خۆمان لەوە بەدوور بگرین کە ببینە کائین و خۆراکی دەزگا راگەیاندنەکان... وە لە جێگای ئەوانە بڕوانینە هەلومەرجی سیاسی کوردستان، ژیان و گوزەرانی زوربەی هەرەزۆری هاوڵاتیان، ئازادی و خزمەتگوزارییەکان، پەیوەندیەکان لەگەڵ بەغدا و وڵاتانی دەرەوە، شێوازی حکومڕانی، تا دەگاتە پەیوەندی نێوان حزبەکان... ئەو کاتە لەنێوان بانگەشەو کرداردا، لەنێوان دنیای بەڵێن و واقعیەتی سیاسیدا، ڕووبەرووێ چی دەبینەوە؟ چ دیمەنێک دەبینین؟

لەگەڵ ئەوەدا وا بەرچاو دەکەوێت هەلومەرجی سیاسی کورستان تا ڕادەیەک سەقامگیرە، بەڵام ئەم سەقامگیرییە پشتی بەهیچ پایەکی بەهێز نەبەستووەو هیچ گەرەنتیەک بۆ نەشێواندن و بەسەریەکدا نەڕمانی نەک هەر نییە، بەڵکو هەموو تەکانێکی سیاسی لە ناوچەکە، هەر پێشهاتێکی ناوچەیی، هەر هەرەشەیەکی دەرەکی، هەر سەرەڕۆیەکی رەوتێکی لەچەشنی داعش، دەتوانێت هەلومەرجی کوردستان بلەرزێنێت و بەردی بناغەی ئەو بینایە دابڕمێنێت کە خاوەنی هیچ مەشروعیەتێکی نێودەوڵەتی نییە و دنیای فەرمی تائێستا ئامادە نییە کوردستان و جغرافیای هەرێم سەربەخۆ لە عێراقی فیدراڵ!! بەرەسمی بناسێت و مامەڵەی لەگەڵ بکات...

دۆخی ژیان و گوزەرانی هاوڵاتیان تا بڵێی خراپ و دەسەڵاتی سیاسی هەرێم ناتوانێ ژمێریارێکی راستگۆش بێت، لەو داهاتەی بە مۆڵی لەبەغداوە دەگاتە دەستی دابەشی سەر موچەخۆران و ویستەکانی خەڵکی کوردستان و خزمەتگوازرییەکان لە زمینەکانی دابینکردنی ئاو کارەبای پێویست، تەندروستی و خوێندن و پەروەردە و رێگاو بان و ... بکات. هەر ئێستا لە پێنج مانگی رابردوودا لەگەڵ ئەوەدا لەبەغداوە موچە هەموو مانگێک هاتووە، کەچی تەنها دوو موچە دراوە بەهاوڵاتیان.... ئەوە لە کاتێکدایە نە جەنگی داعش ماوە، نە ئاوارەکان زیادیان کردووە... نەک نرخی نەوتیش دانەبەزیووە بەڵکو زۆر

بۆ لاپەڕە ١١

کتێبی بنەماکانی کۆمۆنیزمی کرێکاریی کەوتە بەر دیدەی خوێنەران!

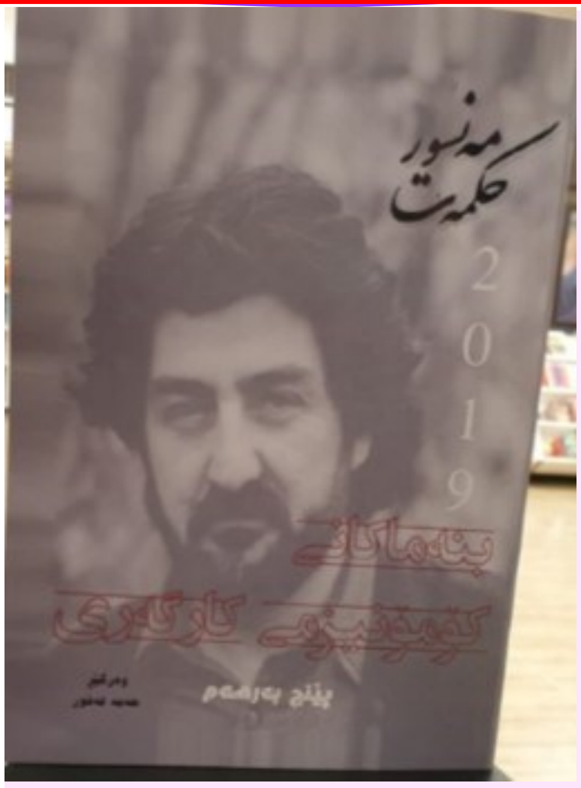

کتێبی بنەماکانی کۆمۆنیزمی کرێکاریی کە پێنج بابەتی پایەیی کۆمۆنیزمی کرێکاریی لەخۆگرتووە لەچاپ دەرهات. ئەم کتێبە لە نووسینی مەنسور حیکمەت دامەزرێنەر و ڕابەری کۆمۆنیزمی کرێکارییە. وەرگێری بابەتەکانی ئەو کتێبە حەمە غەفورە، کە لە درێژەی وەرگێرانەکانی بابەتەکانی کۆمۆنیزمی کرێکاریی و مەنسوردا ئەمجارە ئەم باسە بە پێزانەی هەڵبژاردووەو لە زمانی فارسیەوە کردویەتی بە زمانی کوردی. جێگای باسە بەرواری ١٠/٦/٢٠١٩ لە دەزگای ڕۆشنبیری جەمال عیرفان لە سلێمانی مەراسیمی بڵاوکرنەوەکەی ئەم بەرهەمە ناوازەیە بە ئامادەبوونی وەرگێری کتێبەکە بەڕێوەچوو. هاوکات لە شاری کەرکوک گروپی شار بۆ بنیاتنانی مەعریفە لە چوارچێوەی چالاکییە ڕۆشنبیرییەکانی خۆیدا مەراسیمی واژۆکردن لەسەر کتێبەکەی سازدا... ئێمە لە بڵاوکراوەی بۆپێشەوە، دەستخۆشانەیەکی گەرم ئاراستەی هاوڕێ حەمە غەفور وەرگێری کتێبەکە دەکەین و هاوکاتیش سەرنجی خوێنەران و هەموو ئەو ئینسانانەی دڵیان بۆ دنیایەکی باشتر و خاڵی لە ستەم و چەوساندنەوە و بێمافی لێدەدات، بانگەواز دەکەین کە ئەم بەرهەمە بەپێزە بەدەست بهێنن و بخوێننەوە.

بۆپێشەوە
١٥/٦/٢٠١٩

ڕێکخراوی"یەکێتی بۆ ئازادی و گۆڕان" لەسودان بانگەوازی مانگرتنی گشتی دەکات بەدژی کوشتاری خۆپیشاندەران...

لەبەرامبەر بە خۆپیشاندان و کۆبونەوەی نارەزایەتی جەماوەری خەڵکی سوداندا، بەدژی دەسەڵاتی سەربازی و داوکاری گواستنەوەی دەسەڵات لەلایەن ئەنجومەنی سەربازی ئێستا بەدەسەڵاتی مەدەنی، سوپای ئەو وڵاتە دەستی دایە کوشتاری خۆپیشاندەران و کە ئێستا بەسەدان کەس کوژروان و بریندار کراون، بەپێی سەرچاوەیەکی پزیشکی نزیک لە خۆپیشاندەران تەنها ٣ی ئەم مانگەو لەسەرەتای هێرشی هێزە چەکدار و ئەمنیەکان بۆسەر کۆبونەوەی نارەزایەتی جەماوەری لەبەردەم تەلاری بارەگای سەرەکی سوپادا لە خەرتومی پایتەختدا، ١١٨ کەس کوژراون و زیاد لە ٥٠٠ کەسیش بریندار بوون... هەمان سەرچاوەی نزیک لە خۆپیشاندەران دەڵێت... هێزە ئەمنییەکان و سوپا دەست لە کارمەندانی پزیشکیش ناپارێزن و چەندین کارمەند بریندار بوون و کەمی داودەرمانی پێویستیش واکردەوە کە بەشێک لە بریندارەکان گیان لەدەست بدەن. ئەم ڕەفتارەی سوپاو هیزە ئەمنیەکان و کوشتاری خۆپیشاندەران بەشوێنێک گەیشت کە ئەنجومەنی ئاسایشی رێکخراوی نەتەوە یەکگرتوەکان ناچار بوو ئیدانەی ئەم توندوتیژیانە بکات و دوا لە دەسەڵاتی سەربازی سودان بکات کە رێز مافەکانی مرۆڤ بگرن...

رێکخراوی" یەکێتی بۆ ئازادی و گۆڕان" کە سەرەکیترین رێکخراوی رابەری بزوتنەوەی نارەزایەتی جەماوەرییەو خوازیاری رادەستکردنی تەواوی دەسەڵاتی سەربازییە بە هێزو دەسەڵاتی مەدەنی، لە بەرامبەر بەو هێرشانەدا بانگەوازی خەڵکی سودانی کردووە کە دەست بدەنە مانگرتنی گشتی...

دوا کات بۆ ناردنی بابەتەکانی ژمارەی داهاتوو
28/6/2019